

ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ

ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΤΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΣΥΝΤΑΞΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ • ΓΡΑΦΕΙΑ: ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ 10 - Τ. Τ. 102 - ΤΗΛ. 5233.942 • ΜΑΡΤ 1982 • ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 1

Ο ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΜΑΣ

Στις 17 Φεβρουαρίου έγινε στη μεγάλη αίθουσα του Ξενοδοχείου «Απέργη» στο Κεφαλάρι Κηφισιάς με μεγάλη επιτυχία ο Αποκριάτικος χορός του Συλλόγου μας.

Το χορό μας τίμησαν με την παρουσία τους οι βουλευτές του Νομού μας Παν. Κατσάρος και Σέφης Αναστασάκος, ο πρόεδρος του χωριού μας Παν. Χριστοδούλου μαζί με το μέλος του Κοινοτικού Συμβουλίου Μεγ. Πυργιώτη, ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Πολιτιστικών συλλόγων Ν. Καρδίτσας Χριστ. Καρέτσος, αντιπροσωπίες των Συλλόγων Φαναριωτών και Κασσιωτών με επικεφαλής τους προέδρους των Φ. Γκαντζιό και Αθ. Γιωτάκη. Επίσης στείλανε τηλεγραφήματα πάρα πολλοί που για διάφορους λόγους ο καθένας δεν μπόρεσαν να παραβρεθούν.

Στη διάρκεια του χορού έγινε και λαχειοφόρος αγορά με πλούσια δώρα τα οποία προσέφεραν συγχωριανοί και φίλοι του χωριού μας τους όποιους και από τη θέση αυτή τους ευχαριστούμε.

Το Δ/κό Σ/λιο του συλλόγου σε μία ειδική συνεδρίαση ασχολήθηκε με το χορό και κατέληξε στα εξής συμπεράσματα:

1. Η Αίθουσα του Απέργη επειδή δεν είναι ενιαία δεν προσφέρετε για χορό τόσων ατόμων. Οι δύο ξεχωριστές αίθουσες δίνουν την αίσθηση ενός άλλου χορού ξεκομμένου με το δεδομένο ότι η μία αίθουσα είναι μειονεκτική έναντι της άλλης.
2. Το γεγονός αυτό δημιουργεί πρόβλημα και στην κάλυψη των αιθουσών από πλευράς μεγαφωνών με αποτέλεσμα άλλα τραπέζια να έχουν άκουστικότητα ισχυρή και άλλα να μην έχουν καθόλου.
3. Δεν διαθέτει μόνιμη ορχήστρα και που έχει σαν αποτέλεσμα το όχι καλό συγχρονισμό τους με άσχημα αποτελέσματα.
4. Το κλείσιμο των τραπέζιών έγινε άνορθόδοξα. Το Διοικητικό Συμβούλιο δεν έκλεισε τραπέζια αλλά —και αυτό από το μειονέκτημα των αιθουσών— παρουσιάστηκε το φαινόμενο πέντε άνθρωποι να κλείσουν για τις παρέες τους δηλ την κάτω αίθουσα με αποτέλεσμα νάρθουν συγκροτημένες παρέες στις 9 μ. κ. και να μη βρίσκουν τραπέζια στην μπροστινή αι-θουσα.

Όλα τα παραπάνω το Διοικητικό Συμβούλιο τα συζήτησε και με πνεύμα αυτοκριτικής του δεν μπόρεσε να προβλέψει ή διορθώσει ότι μπορούσε από τα παραπάνω, κατέληξε σε απόφαση, ότι ο χορός μας, με τη μαζικότητα που απέκτησε, και επειδή δεν μπορούμε να προπωλήσουμε εισιτήρια, πρέπει να γίνεται σε χώρους ποιο πρόσφορους, ώστε όσο το δυνατό να αποφεύγονται τα προηγούμενα που αναφέρθηκαν.

Τα παραπάνω δεν σημαίνουν ότι ο χορός δεν είχε επιτυχία. Κάθε άλλο μάλιστα. Είχε την καλύτερη επιτυχία από κάθε άλλη φορά από πλευράς συμμετοχής κόσμου —πεντακόσια άτομα— διατέθηκαν 1000 λαχνοί, μήτρε στο Ταμείο του Συλλόγου, ένα σοβαρό ποσό που θα χρειασθεί για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ '82. Στο χορό υπήρχε κέφι και ζωντάνια και μονάχα στο πέραςμα της ώρας και το σταμάτημα της μουσικής τα δέκοψε.

Τέλος θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους τους Καναλιώτες και φίλους του χωριού μας για τη συμμετοχή τους, καθώς επίσης και όλους όσους βοήθησαν για την εκδήλωση αυτή.

Χωριανός μας Νομάρχης Μαγνησίας

Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου διορίστηκε Νομάρχης Μαγνησίας, ο συγχωριανός μας και μέλος του Συλλόγου Βασ. Κ. Μπρακατσούλας. Είναι νομίζουμε γνωστό ή έπισημονική του κατάρτιση καθώς και η συμμετοχή του στο λαϊκό κίνημα της πατρίδος από μικρό παιδί σε όλες τις φάσεις της νεώτερης ιστορίας πλάι στον αγωνιζόμενο λαό.

Η έπιλογή και τοποθέτησή του σ' ένα απ' τους νευραλγικούς Νομούς της χώρας αποτελεί έπιβράβευση της αγωνιστικής ιστορίας από μέρους της πολιτείας.

Το Δ/κό Σ/λιο του Συλλόγου μας, η Εφημερίδα «Τα Κανάλια» καθώς και όλα τα μέλη του Συλλόγου τον συγχαίρουν και τον εύχονται καλή επιτυχία στο δύσκολο έργο για το καλό του τόπου.

ΓΙΑΤΙ ΕΓΙΝΕ ΤΟ ΚΙΛΕΛΕΡ

Η άπελευθέρωση της Θεσσαλίας το 1881, αντικατέστησε τους ραγιάδες σε κολήγους.

Ο ΠΩΣ είναι γνωστό, η Θεσσαλία άπελευθερώθηκε και έγινε κομάτι του Έλληνικού Έθνους, με τη Συνθήκη της 26/6—2/7/1881. Τη γη τους όμως, τα χωράφια της, χρειάσθηκε να αγωνισθούν οι δικαιοδουχο-άγρότες, 42 δόλοκληρα χρόνια, για να τα πάρουν τελικά το 1923, με Διάταγμα της Έπαναστατικής Κυβέρνησης του Πλαστήρα.

Η άποψη των τοιφικιδών ήταν ότι, δεν θα πρέπει να συγχετάι ο πατριωτισμός-η άπελευθέρωση από τους τούρκους με άποδοση χωραφιών!!!

Τώρα τι έιδους πατριωτισμός έβιταν αυτός, μονάχα οι τοιφικιδές της εποχής εκείνης έβιταν. Και για να μην λέμε λόγια στον άέρα, θα χρησιμοποιήσουμε τα ίδια τους τα λόγια, για να άποδείξουμε τα πα-

ραπάνω.

Σε ένα υπόμνημά του, ο τοιφικιδής της περιοχής Λαζαρίων Κ. Ι. Ζωγράφος, γράφει:

«Έπιζητήση να παρασταθί τότε, ότι η μεγάλη ιδιοκτησία ήτο συμφωνή προς την τουρκικήν κυριαρχίαν και ότι είχε περίσσεια κοινή με ταύτης την γέννηση και την προέλευσιν εις την κατάκτησιν και την άρπαγήν».

Ένας άλλος άπολογητής τους ο Γ. Χρηστάκης Ζωγράφος γράφει:

«Ο Θεσσαλός χωρικός, εν τη προσαρτήσει της πατρίδος αυτού μετά κρότους όμοιόθους, διέβλεπεν ως άμοιρον ο έπ' Ηπειρώ και Μακεδονία ουχι μόνο την εκπλήρωση πόθου

ΣΥΝΕΧΕΙΑ στην 6η σελ.

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΠΑΠΟΥΔΩΝ ΜΑΣ

Δυό σημαντικοί τομείς που θα μπορούσαν ν' άπασχολήσουν τους φιλότιμους συγγραφείς του βιβλίου «Κανάλια Καρδίτσας» και που θα άποτελούσαν πολύ ενδιαφέροντα κεφάλαια για μια ππ δλοκληρωμένη άκούη έργασια τους, είναι, νομίζω, το γλωσσικό Ιδίωμα του χωριού μας και η άρχιτεκτονική των παλιών σπιτιών του.

Ειδικά για τη γλώσσα του χωριού μας είναι άπαραιτήτη μια σχετική μελέτη, προτού φύγουν από τη ζωή λίγοι παλιοί άταξιδευτοί και άγράμματοι άντρες και κυρίως γυναίκες, που τι μιλούν αυθεντικά. Και λέω αυθεντικά, γιατί οι νεότεροι έπηρεασμένοι από το σχολείο και τη συχνή έπικοινωνία με τα άστικά κέντρα μιλούν λίγο πολύ όλοι την έπικρατούσα κοινή δημοτική. Γι' αυτό θα δώσουμε από τις στήλες της έφημερίδας μας σε συνέχειες μερικές προσητάσεις και πρόχειρες πληροφορίες στην προσπάθεια να γνωρίσουμε όλοι καλύτερα την υποποιαλιά μας, που έμεις οι παλιοί τη άκούγαμε και από παλιότερους.

Κατ' άρχην πρέπει να σημειώσουμε πως και το δικό μας γλωσσικό Ιδίωμα άνήκει στη μεγάλη κατηγορία των βόρειων διαλέκτων της πατρίδας μας που κυρίως χαρακτηρίζεται έχουν δυό: α) τις πολλές συγκοπές φωνηέντων, όπως πάλι άντι πούλι, άκσα άντι άκουσα, σκλι άντι σκλι κλπ. και β) την τροπή των όπων —ε και —ο σε —ι και —ου αντίστοιχα, όπως νιρό άντι νερό, πόλιμος άντι πόλιμος, φαίνουμι άντι φαίνομα κλπ.

Άλλά οι βόρειες διάλεκτοι υποδιαιρούνται σε γλωσσικά Ιδιώματα, με ιδιαίτερα το καθένα γνωρίσματα που το κάνουν να διαφέρει από τα άλλα. Η διαφορά μπορεί να βρίσκει στην προφορά των φθόγγων, στην κλίση των ρημάτων και όνομάτων, στο λεκτικό πλούτο κλπ. Έτσι άλλως άκούγεται η όμιλία του βουησίσιου Θεσσαλού, άλλως του καμησίσιου, άλλως του Μακεδόνου κλπ.

Στο χωριό μας έχουμε ένα γλωσσικό Ιδίωμα που διαμορφώθηκε από τους ποικίλης προέ-

λευσης (Άργιθέα, Τζουμέρκα, Ζουμπάνι, Χάσια κλπ.) κατοίκους του σε μια μορφή σχεδόν ενιαία.

Για την περιγραφή του άρχιζουμε από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της γραμματικής του.

Άρθρα στην όνομαστική του ένικου έχουμε δυό άντι τρία δηλαδή —η άρσενικό και θηλυκό και —του ουδέτερο. Έτσι λέμε η λύκος, η Φαίδου, η τσιατή, η Φώτου, του τσικι, του σκλήκ(ι). Το —η γιά τα άρσενικά όνόματα το βρίσκουμε σε πολύ λίγα μέρη της πατρίδας μας (Μυτιλήνη, Πήλιο).

Άρθρο γιά τη γενική του πληθυντικού δεν ύπάρχει. Αυτό αναπληρώνεται με την πρόθεση —άπό μαζί με το άρθρο της αιτιατικής —το ή —τά (άνάλογα με το γένος. Έτσι λέμε τα τουμάρια άπ' τα πρόβατα κι όχι τα τουμάρια των προβάτων, του τσίμπημα άπ' τοί μέλισσες κι' όχι το τσίμπημα των μελισσών.

Τά άρθρα κλίνονται έτσι: Άρσενικό. Ένικος: Όνομαστική —η, Γενική —τ' η —του (άνάλογα με το άρχικό γράμμα του όνόματος τ' Άντιώνη, του Χρυσού), Αιτιατική —του ή —τούν (άνάλογα με το άρχικό γράμμα του όνόματος, τούν Άντιώνη, του Θωμά). Πληθυντικός: Όνομαστική —οί, Αιτιατική —τοί (οί λαγοί, τοί λαγοί). Θηλυκό: Ένικός: Όνομαστική —ή, Γενική —τοί, Αιτιατική —τη ή —την (άνάλογα με το άρχικό γράμμα του όνόματος, ή βαβά, τοί βαβά, ή βαβά, αλλά την άλπο). Πληθυντικός: Όπως και στο άρσενικό, δηλαδή —οί γιά την Όνομαστική και —τοί γιά την Αιτιατική (οί γυναίκες, τοί γυναίκες). Ουδέτερο: Ένικός: Όνομαστική και Αιτιατική —τού, Γενική —του (όχι πάντοτε, γιάτι αναπληρώνεται με την πρόθεση —άπό και το άρθρο —του (του παιδιού, άλλα του τουμάρ(ι) άπ' του μουσχάρ(ι), όχι του μουσχάρ(ι)). Πληθυντικός: Όνομαστική και Αιτιατική —τά (τά τσίονια, τά μπιμπιλία).

Ό παλιός (Συνεχίζεται)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Του Θωμά Ν. Ζήση για το βιβλίο του στον:

Κώστα Δ. Σδρόλια-Αρβαντάκο: Το «ΔΕΝΤΡΟ» της Οικονομίας Σδρόλια, (Έρευνα).

Χολαργός

Αγαπητέ μου Κώστα,

Διάβασα με μεγάλη προσοχή και πολύ ενδιαφέρον την έρευνα σου για το «Δέντρο» της οικονομίας Σδρόλια και της λω να ομολογήσω πως αποτελεί μια αξιολογική προσφορά, όχι μόνο για τους Σδρόλιας και για γ' όσους έχουν συγγενική σχέση μ' αυτούς, αλλά και για όλο το χωριό μας γενικότερα.

Και τούτο γιατί ο αναγνώστης μπορεί να βρει αρκετά στοιχεία σχετικά με την παλιότερη και νεότερη ιστορία του χωριού μας. Και είναι έξι μόνο να συμβαίνει αυτό, αφού οι Σδρόλιοι είναι όχι απλά από τους πρώτους κατοίκους του χωριού μας αλλά και το «παραγωγικότερο» σοί, όπως πολύ σωστά το χαρακτηρίζεις. Για μένα προσωπικά η έρευνά σου θα αποτελέσει στο προσεχές μέλλον πηγή από την οποία θα άντλησω ή θα διασταυρώσω πληροφορίες σχετικές με την ιστορία του χωριού μας. Και το λέω τούτο γιατί σκέφτομαι να επανεκδώσω συμπληρωμένη, βελτιωμένη και σε δημοτική γλώσσα τη δική μου γνωστή μελέτη.

Πέρα όμως από τα παραπάνω ωφέλιμα στοιχεία χαρμικά πραγματικά πολλά σημεία του βιβλίου για το διδακτικό τους χαρακτήρα: σημεία που αξίζει να προσεχθούν ιδιαίτερα οι νέοι, για να μάθουν έτσι να εκτιμούν περισσότερο αυτά που άθωνα έχουν σήμερα στη διάθεσή τους. Υπάρχουν ακόμα στο βιβλίο σου σημεία που δείχνουν τις άσηματικές σου ικανότητες. Θέλω να πιστεύω πως το άλλο σου βιβλίο που ετοιμάεις θα είναι πλουσιότερο σε στοιχεία σχετικά με την ιστορία του χωριού μας, αν λάβουμε μάλιστα υπόψη μας πως διαθέτεις μια εμπειρία έβδομητά χρόνων πολυκύμαντης και βασανισμένης ζωής. Και σου εύχομαι να έχεις ύγεια και να φέρεις σε πέρας αυτό που με πολύ κόπο αλλά και μεράκι ετοιμάζεις. Θα ήθελα μόνο να σημειώσω μ' όλο μου το σεβασμό και την εκτίμηση που τρέφω στο πρόσωπό σου, πως θα πρέπει να δώσεις κάπως περισσότερη προσοχή στο θέμα της ορθογραφίας και της σύνταξης (*) και στην όσο γίνεται αντικειμενικότερη έκθεση των γεγονότων.

Τελειώνοντας σ' εγχαριστώ πολύ που με θυμήθηκες και μου έστειλες το βιβλίο σου. Μαζί με τα ελικρινά μου συγχαρητήρια σου στέλνω και εγώ με τη σειρά μου «τιμής Ένεκα» την πρόσφατη μελέτη μου και σου εύχομαι να είναι προσωπικά και στην οικογένειά Χρόνια κολλά και καλή χρόνια.

Με εκτίμηση
Θωμάς Ν. Ζήσης

(*) Για τα ορθογραφικά κλπ. λάθη πρέπει απ' όλους να παρατηρήσουμε ότι το βιβλίο, να παραμένει απαράληπτο γιατί οι γραμματικές μου γνώσεις δε με βοηθάνε περισσότερο. Για τα καλά σου λόγια αγαπητέ μου Θωμά σ' ευχαριστώ πολύ.

Θωμάς Ν. Ζήση, φιλόλογος, «Ο ΜΕΓΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ» και «ΘΥΡΑΘΕΝ ΠΑΙΔΕΙΑ».

Υστερα από τις τρεις αυτοτελείς μελέτες του: «Ιστορία της Ιδρύσεως των Καναλιών-Καρδίτσης Βασίλειου και παραδόσεων», «Οι κυριότεροι σταθμοί του «έθνικού» βίου των Καναλιωτών» και «Λογογραφικά σημειώματα», που είναι φιλαζηνήμενες στον άνωμνητικό τόμο «Κανάλια-Καρδίτση» (Έργο συλλογικό, που βραβεύτηκε από την «Ακαδημία Αθηνών») και αποτελούν οι μελέτες αυτές τον κύριο όγκο του παραπάνω τόμου, ο φιλόλογος κ. Θωμάς Ν. Ζήσης κυκλοφορείς φέτος και το νέο βιβλίο του: «Ο Μέγας Βασίλειος και η Θυράθεν Παιδεία», αφιέρωμα στα 1600χρόνια από το θάνατο του σοφού Καρπάκου.

Στη μελέτη του αυτή ο συγγραφέας παρουσιάζει το πρόβλημα της σχέσης αρχαίας ελληνικής παιδείας και χριστιανικής διδασκαλίας, «Ελληνισμού και Χριστιανισμού». Το θέμα αυτό, που, όπως ο ίδιος ομολογεί, τον απασχόλησε από την αρχή των πανεπιστημιακών του σπουδών, το μελέτησε πάνω από μια εικοσαετία.

Εάν «όσκαλοι» που είναι δυσγραφεύς δεν κρύβει το θαυμασμό του για το σοφό Ιεράρχη Μ. Βασίλειο, τον οποίο θαυμάει για την αρχαιομάθεια και τον τρόπο που αντιμετώπιζε τα παραπάνω πρόβλημα στα συγγράμματά του.

Η έκταση της μελέτης είναι 175 σελίδες. Όλο το κείμενο είναι χωρισμένο σε τρία μέρη και το καθένα απ' αυτά είναι χωρισμένο σε πολλά τμήματα με ξεχωριστούς τίτλους πράγμα που διευκολύνει πολύ τον αναγνώστη, αλλά και την επεξεργασία του θέματος ολοκληρώνει.

Στο πρώτο μέρος κάνει λόγο για τη σχέση των δύο γιγαντιαίων δημιοργητικών δυνάμεων Χριστιανισμού και «Ελληνισμού», μέχρι την εποχή των Τριών Μεγάλων Ιεραρχών, που αυτοικονομισαν και τεχνικότητα την ελληνική παιδεία με τη χριστιανική θρησκεία και γραμματική, κτηνώσαν το γένος που υπήρχε μεταξύ των δύο κοσμών και διαμορφώσαν το «ελληνιστικό-χριστιανικό ιδεώδες» ζωής και σκέψης που φθάσε ως άδωνος πολιτισμού ως τις μέρες μας, και στη συνέχεια ανθρωπική «Ελληνισμό και Χριστιανισμό» και άρμωσαν από τον «Ελληνισμό» ό,τι εκλεκτό δεν ήταν άνωμνητικό προς τις θεμελιώδεις χριστιανικές αρχές.

Στο δεύτερο μέρος οικιαγραφεί τη ζωή και τη δράση του Μ. Βασιλείου.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζει και αναπτύσσει το κριτικό-προβληματικό του Μ. Βασιλείου που έφερε τον τίτλο: «Προς τους νέους, όπως αν έξ' Ελληνικών ωφελείντο λόγων» (πες δηλαδή θα μπορούσαν οι νέοι να ωφεληθούν από τη μελέτη των Ελληνικών γραμμάτων της αρχαιότητας).

«Εδώ κυρίως τονίζονται οι θετικές θέσεις του Μ. Βασιλείου απέναντι στην ελληνική παιδεία, όπως είναι π.χ. οι έξης: «δεν είναι άνοσηλη για την ψυχή η εξωτερικά μνηστήρια ή ή Θυράθεν σοφία». «Η μελέτη των εθνικών συγγραμμάτων είναι χρησιμική για τη προαποκατάσει τον άνθρωπο στην κατάσταση της «Άγιας Γραφής». «Πρέπει να μνησθώμε τονάρηδεια των μελισσών» (δηλαδή να αξιολογούμε και να επιλογούμε τα συγγράμματά (Έργο των «Αρχαίων Έλληνων»). «Πρέπει να προσέχουμε περισσότερο στα συγγράμματα εκείνων των φιλοσόφων, ποιητών και πεσογράφων, οι οποίοι έξυμνησαν την άρετή» (ο Σόλωνας, ο Δέσποτης, ο «Ησίοδος» «Ομηρος» κ.ά.).

Ακόμη εδώ αναφέρονται χαρακτηριστικά παραδείγματα έθνικών που έκαναν την άρετή πράξη όπως π.χ. οι έξης:

1. «Ο Περικλής που, ενώ κάποιος όλη τη μέρα τον έβριζε, αυτός δίεταξε να του φατίσουν το θρόνο όταν σκοτεινίασε».

2. «Ο Σωκράτης που, όταν κάποιος μιθωμένος τον χτύπησε έλύττωσε στο πρόσωπό δεν έκαμνε τίποτε άλλο παρά έγραφε έπιγραφή στο μέτωπό του «εί δεινα» το «έκαμνε», κ.ά.

«Εδώ επίσης έκινούνται τα άγια θά της αδιόλητης μελέτης και άσκεψας και τονίζονται η όρθη

χρήση του πλούτου και η άποκτηση «φωδίων άρετης» για τα υγρατιά και τον παρόντα βίο και περισσότερο «για το μακρινό και άγέρστο μέλλοντα αιώνα», «κάνοντας τονάν και άντλωντας τα χρήσια και ώφέλιμα για το σκοπό αυτό στοιχεία από οποιαδήποτε πηγή».

Στο τέλος της μελέτης και μετά τον έπιλογο ακολουθεί ώςτιμετρο ένας συνοπτικός πίνακας της άρχαιομάθειας του Μ. Βασιλείου. Και στη συνέχεια παραθέτονται:

— μια έκτεταμένη σειρά από βιβλιογραφικές άναφορές και έλλες σημειώσεις που τεκμηριώνουν και έπεξηγούν περισσότερο τα άνα αναφέρονται στη μελέτη, καταποίνοντας πλήρως τον άναγνώστη, και

— μια έκτεταμένη έπιλογή από την πλουσιότατη βιβλιογραφία που χρησιμοποίησε ο συγγραφέας.

Τά στοιχεία που δίνουν τη μεγάλη άξια στο περιεχόμενο της μελέτης αυτής είναι άσφαλώς η έπιστημονική και πλήρης τεκμηρίωση που θεμελιώνεται στην πλουσιότατη και αξιόπιστη βιβλιογραφία, η οποία αναφέρεται τόσο σε παλιότερους όσο και σε σύγχρονους άνωμνησμένους και γνωστούς μελετητές και συγγραφείς, ή άθωνά (17) έριθμούν στο κείμενο της μελέτης που παραπέμπουν στις βιβλιογραφικές άναφορές και σημειώσεις που παραθέτονται στο τέλος της μελέτης και περιέχουν πάρα πολλά και ταπεινά στοιχεία, καθώς και η συστηματική άνόρνηση των δι άφορών σκέψων, πληροφοριών και άφορών των παραπάνω μελετητών, αλλά και του ίδιου του συγγραφέα. Γενικά το θέμα έρευνάται πλήρως και διεξοδικά.

Αξίζει να σημειωθούν άκόμη: η άπλη, δημοτική γλώσσα που χρησιμοποιεί όρα ο συγγραφέας, η καλή άρχιτεκτονική, όμοια και άνόρνηση του περιεχομένου, η παράθεση πολλών σχετικών περικόπων από αρχαία και ένα οι όποιες συνοδεύονται και από την έρμηνεία τους, και η κομωορμία, εύστοχη εισαγωγή τουΚων. Γρηγορίου, Γενικού Έπιθεωρητή Μορφωτικής Έκπαίδεψης — διότι τον σπουδών της Πρότυπης σχολής Άθωνών, ο όποιος και μελέτησε από θεολογική άποψη τα σχετικά χειρόγραφα.

Εκτιμώντας τη μελέτη αυτή στο σύνολό της μπορούμε να πουμε άβισα ότι άπονεύει βαθιά χριστιανική πίστη και υπεροβλικό ένδιαφέρον και άγάπη για τη νεολαία κυρίως και τη παιδεία γενικά.

Έξ άλλου είναι διάχυτος σ' αυτή τη μελέτη και ό έντονος προβληματισμός του συγγραφέα για το μέλλον του Χριστιανισμού και του Έλληνισμού, που είναι ιδιαίτερα άπό όλο παλιό στενά συνοδευόμενα μεταξύ τους, ενώ διαπιστώνει η πιθανία του για μία πολύ στενή άκόμη συνεργασία και άνάπτυξη αυτών των δύο γιγαντιαίων δυνάμεων, προκειμένου να δημιοργηθεί για όλους ένα καλύτερο αύριο.

Χωρίς άμφιβολία πρόκειται για μελέτη ιδιαίτερα χρήσιμη στους «σύγχρονους» ανθρώπους της εποχής μας, που ίσως έχουν περισσότερο άνάγκη από πνευματικό προσανατολισμό και μεγαλύτερη ύπευθυνότητα στη ζωή τους.

Όλα αυτά, καθώς και η ώραία σελιδοποίηση των κειμένων, η καλή βιβλιοδέσεια και ήώρα και έπιμελημένη έκδοση (έκδοσης «ΣΗμαντρος», Άθήνα) προσδίδουν ίδια

ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΚΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΝΑΛΙΩΤΩΝ
ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Μαρίκας Κοτοπούλη 10
Τηλ. 52 33 942
Υπεύθυνος όλης: Μπρακασούλας Εύδογγεος
Κολιζίδος 35 — ΤΤ 605
Υπεύθυνος Τυπογραφίας: Κώστας Δ. Σδρόλιας
Ιωάν. Δροσοπούλου 111

τερη άξια και κύρος και στο συγγραφέα και στο βιβλίο του, γεγονός που άποτελεί μία σημαντική προσφορά.

Βόλος, 25 Νοεμβρίου 1981

Νίκος Ήρ Ντρέγκας
Δάσκαλος

Φώτη Νικ. Βογιατζή: «Η ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ» (1500-1986), (σχ. 17 x 25, σελ. 350). Αθήνα 1980.

Ο κ. Φώτης Νικ. Βογιατζής ανήκει στη μεταπολεμική γενιά του θεσσαλικού πνευματικού δυναμικού που διαρκώς πληθαίνει, δραστηριοποιείται μέσα στο όλο φάσμα της εθνικοκοινωνικής και πνευματικής ζωής του τόπου και ανδρώνεται μέσα σ' αυτό. Ο κ. Φ. Β. διακονεί ευδόκιμα όχι μόνο τη Διοικητική Δικαιοσύνη, ως ανώτερος λειτουργός της, αλλά και τα Γραμμάτια και την Τέχνη. Άναδειχεται σε εμπνευσμένο έρευνητή και μελετητή της θεσσαλικής ζωγραφικής, όπως αυτή πήρε έκφραση τα τελευταία πενήτα χρόνια γνωστό από πολλούς θεσσαλικούς Έργαστα. Με την απεικνητική παράδοση έργαστα του καταξιώνεται ως ο ιστοριογράφος της.

Το περιεχόμενο του βιβλίου του αυτού είναι αξιοπρόσεκτο. Η άξια του μετράει πολύ απ' τη στιγμή που καλύτερη αισθητή κενό στην άποκαταστατική τοπική (θεσσαλική) σχετική βιβλιογραφία. Τη συμπληρώνει, την αξιωματικά μεθοδικά και την όραση ο συγγραφέας, η έλλογική συγκεντρωμένη. Έξ άλλου συμβάλλει στη συμπλήρωση της αυτογνωμίας της μημειακής ζωγραφικής στον τόπο μας κατά την περίοδο της τυροκρατίας, που στη θεσσαλία κράτησε ίσως το 1881.

«Η Θεσσαλική Ζωγραφική», είναι καλλίστητο έμπνευσμένο βιβλίο με 350 καλοσημασμένα σε χαρτί λαμπρότητας σελίδες. Σ' αυτές περιλαμβάνονται και οι σελίδες τριών ένδεκα βελώνων από τα οποία το ένα έγγραμο, με πίνακες, φωτογραφίες και φωτογραφικές γεννήσεις, Αγγελόπουλου, Αστεριάδη, Γολδάση, Παναγιώτου, Κ. Ζήση, Βαλταδώρου, Γούλα κ. ά.). Δομημένο με έπιτυχία, χωρίζεται σε τέσσερα μέρη.

Στο πρώτο εξετάζεται η περίοδο των ζωγράφων-αγογράφων με βάση τις τοιογραφίες που βρέθηκαν στα μοναστήρια και τις εκκλησίες της Θεσσαλίας και τις χρονολογούνται από το 500—1784 καθώς και η ζωγραφική τεχνολογία που τις χαρακτηρίζει (Κρητική, Μακεδονική και Αγριαρωτική). Στη χρονική αυτή περίοδο εκτός από τους κρητικούς αιογράφους που εργάσθηκαν στα θεσσαλικά μοναστήρια και μετέφεραν εκεί την τοιογραφία που άκμασε στην Κρήτη απ' τον 7ο—15ο αιώνα, αναφέρονται και το όνομα του ιερέα αιογράφου Δροσινού από το Φανάρι - Θεσσαλίας με εικόνες του στις μονές Ρεντίνιας και Βατουμά 1588, 1600 αντίστοιχα.

Στο δεύτερο μέρος η έρευνα καλύπτει την περίοδο των λαϊκών ζωγράφων (1780—1934) και η εξέταση αφορά τις τοιογραφίες στα θεσσαλικά έρχοντικά.

Στο τρίτο η μελέτη αφορά την κοσμική ζωγραφική φορητού πίνακα, η οποία παρουσιάστηκε στη σύγχρονη περίοδο (1770—1980) και το τέταρτο μέρος είναι αφιερωμένο στους ζωγράφους της σύγχρονης εποχής, ενσωμάτω 169, που τα ονόματά τους παραθέτει με χρονολογική σειρά, συνοδευόμενα με λιγότερα ή περισσότερα βιογραφικά στοιχεία για τον καθένα και με κριτική για το έργο τους.

Στο τέλος κάθε μέρους ό σ. παραθέτει πολύ χρήσιμο συμπέρασμα κείμενο που βοηθάει τον αναγνώστη να κρατήσει το σωστό άπο άπό μία χρονική περίοδο φορητών ή δυσκολοαπομνημονεύμενα ονόματα και χρονολογίες. Η παράθεση στα κείμενα που αφορούν την πρώτη και τη δεύτερη περίοδο-τοιογραφίες αιογράφων

και λαϊκών ζωγράφων—κάποιου αντιπροσωπευτικού έργου, θα έξι πρέρτους τον αναγνώστη, όπως γίνεται με τη σύγχρονη περίοδο και τους ζωγράφους της.

Το βιβλίο κλείνει μ' έναν απόλυτο αφιέρωτικό κατάλογο ονομάτων που περιλαμβάνονται σ' αυτό και τον Πίνακα Περιεχομένων αφού πριν απ' αυτούς στον ολιγόλογο έπιλογο ο Φ. Β. διατηρώνει την απαλάνκτη πίστη του: πως η ελληνική τέχνη θα ξεπεράσει την κάποια «κατάραση» που παρατηρείται και τις «έκυκλες λύσεις» που σήμερα προτιμούνται και θα βρει την ανάσωση με την ιστορία της θέσης, μόνο αν περριχθεί στην παράδοση των παλιών δασκάλων και στους νέους ζωγράφους που θα ξεπεράσουν απ' την ελληνική ύπατιδρο.

Το βιβλίο διαβάεται άνετα και ευχάριστα. Ο σ. χρησιμοποίησε πολύ έπιτυχημένα τη νεοελληνική γλώσσα. Η πρόταση του είναι μικρή, απλή, σωστή, σαφής, παραστατική και το ύφος λιτό, γλαφυρό σε βάθος, ώστε κείμενο με περιεχόμενο ειδικό να διατηρεί αδιάπτωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη, του οποίου αναγνώστη, έως το τέλος του. Η περιγραφή κυριαρχεί όπου πρέπει και μ' αυτή ταυτίζονται καταστάσεις της πρωτολεμικής καλλιτεχνικής δραστηριότητας στις πόλεις της Θεσσαλίας (Βόλος, δεκαετία του '30, Καρδίτσα κλπ.) και δίνεται ο χαρακτηριστικός παλμός της κοινωνικής ζωής της όρι μακρινής εκείνης εποχής, απ' την οποία έχει βιώματα και ο γράφων.

Το έργο αυτό του Φ. Β. διακρίνεται για την πολλή αγάπη που στον γεννήσιο ευρύτερο χωρο. Είναι έργο επίμονης πολύχρονης ουσιαστικής έργασίας, που έγινε με έπιμονή, υπομονή και μεράκι. Αυτό το μεράκι έγινε με την πάροδο του χρόνου, χάρη και σε κάποια προδιάθεση, έρευνητικό ένδεικτο πάθος, η ικανοποίηση του οποίου υποχρεώνει σε μελέτη και έρευνα που φρονιμα έρασιτική, το χαρκτηριστικό του γνωρισμά είναι η ύψικη, ευορία απ' την οποία συνοδεύεται, που ξεκουράζει από το φορτίο της σκληρής επαγγελματικής δουλειάς. Με τον τρόπο αυτό και με την ευκαιρία που του δόθηκε η του επιδιώξει, να ανασταφεί τρασμήτους θεσσαλικούς ζωγράφους—είναι ο βιογράφος του Δ. Γολδάση—η να έπισκεφθεί τα θεσσαλικά μοναστήρια και τις εκκλησίες όπου η πρώτη πηγή πληροφορίας, ο Φ. Β. απέκτησε αξιοζήλευτες τεχνολογικές γνώσεις που έθεσε με το βιβλίο του στη διάθεση του ευρύτερου κοινού.

Ο κ. Φώτης Νικ. Βογιατζής πρόσφερε με τη «Θεσσαλική Ζωγραφική» (1500—1980) ανεκτίμητη υπηρεσία στην ιστορία της εικαστικής αυτής τέχνης. Στη Θεσσαλία άκόμη περισσότερα.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΝΙΚ. ΖΟΥΜΠΟΣ
★
Ο ΜΗΤΙΣΟΣ Κ. ΤΣΙΟΚΟΣ
ΓΡΑΦΕΙ ΑΠ' ΤΗ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Κωσταντή.

Πέρα το βιβλίο σου και σ' εύχαριστώ. Η γνώμη που σχημάτισα από το πρώτο διάβασμά μου, είναι ότι σου έξίζον θετικά συγχαρητήρια. «Έκινες πολύ καλή δουλειά που άποτελεί όχι μόνο προσφορά στο Σδρόλιακό σοί και τα παραλλήλια του άλλα, κυρίως, γενικότερη συμβολή στην Ιστορία του χωριού μας.

Μακάρι κι' άλλοι να είχαν την πρωτοβουλία, τη θέληση και την ύπαρξη να έρευνήσουν και να ριξούν φως, και σ' άλλα μεγάλα οσία όπως το Κατρέιχο, Θέτιχο κλπ.

Με πολλή εκτίμηση
Δημ. Κ. Τσιώκος

Σημ.: Παρακαλούνται οι συγγραμνικοί που άσχολούνται με κρητική βιβλία, έπειδή η «Εφημερίδα είναι μικρή σε σχήμα και έριθ. σελίδων, όπως τα άβρα τους είναι μικρά ώστε να μην χρειάζεται μεταφορά στο έπιμενη με δύσκολοαπομνημονεύμενα ονόματα και χρονολογίες. Η παράθεση στα κείμενα που αφορούν την πρώτη και τη δεύτερη περίοδο-τοιογραφίες αιογράφων

ΝΕΑ ΑΠ' ΤΟ ΒΟΛΟ

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε ο χορός του Συλλόγου των Καναλιωτών της Καρδίτσας που ζουν στο Βόλο

Έγινε το Σάββατο 20 Φεβρουαρίου 1982 στην αίθουσα του ξενοδοχείου «PARK» του Βόλου ο έτησιος αποκριτικός χορός των Καναλιωτών της Καρδίτσας που ζουν στο Βόλο.

Είναι παράδοση πλέον ο χορός αυτός να συγκεντρώνει το ενδιαφέρον, όχι μόνο των Καναλιωτών, αλλά και των φίλων των και πολλών άλλων, που εκτιμώντας την ποιότητα της παρεχόμενης ψυχαγωγίας, την όρθα έναρμολογημένη ποιικιλία του προγράμματος, αλλά προπάντων το πολιτισμένο περιβάλλον που επικρατεί, επιθυμούν κάθε χρόνο να εξασφαλίσουν την κάρτα συμμετοχής σ' αυτόν Δυστυχώς και έφωτος το Δ. Συμβούλιο υποχρέωσε με λύπη του να αποκλείσει όρισμένους καθυστέρημένους γιατί ή εύρησιν για τα μέτρα βέβαια των Καναλιωτών του Βόλου αίθουσα του PARK ήταν κατάμεστη ήδη από τις δεκάδες του βράδυ.

Ο χορός άρχισε στις 9.30 μ.μ. και κράτησε ώς τις 3 το πρωί με αδιάλειπτο ενδιαφέρον και άμειωτη ένταση. Λίγο πιο πριν, ο Πρόεδρος του Συλλόγου απηύθυνε χαιρετισμό προς τους προσκεκλημένους, τους ευχαρίστησε για την άθροια προσέλευση τους και, όπως κάθε χρόνο σ' αυτήν την περίπτωση, ανακοίνωσε ένα μέρος από των προγραμματισμένων έργων και εκδηλώσεων που πρόκειται να εκτελεσθεί το νέο Δ. Συμβούλιο μέσα στο 1982.

μετέφερε το χαιρετισμό και τις ευχές του Δ.Σ. και των μελών του Συλλόγου των Καναλιωτών της Αθήνας διαβάζοντας ταυτόχρονα και το τηλεγράφημά τους.

Αμέσως μετά το Δ.Σ. άνοιξε το γλέντι και έσυρε το χορό με το τραγούδι «βρύση μου μαλαματένια, πώς κρατάς κρόνο νερό...» που είναι συνδυασμένο με τις βρύσες της πλατείας του χωριού. Ύστερα σηκώθηκαν και χόρευαν τιμητικά πρώτα τα πιο ηλικιωμένα μέλη του Συλλόγου και κοντά σ' αυτά όλοι οι άλλοι που ιδιαίτερου τούς γοητεύει η Τερψιχόρη.

Χωρίς να δίνεται σειρά προτεραιότητας στις παριές, με τη χαρακτηριστική ευγένεια που διακρίνει τους Καναλιώτες, όλοι χόρευαν για ένα διάστημα αποσύρονταν στα καθίσματα τους, για να διαδεχθούν τη θέση τους κοντά στην ορχήστρα οί λίγο πριν θεατές.

Έντονη χαρά έδωσε και η λαχειοφόρος αγορά με τα πλουσία δώρα της και το έξυπνο και άστυ πνεύμα με το οποίο την διεξήγαγε το Δ.Σ. Γενικά το Σαββατόβραδο έδωσε την ευκαιρία στους Καναλιώτες και τους φίλους τους να ανταμωθούν, να θυμηθούν τα παλιά οί παλιότερο, να γνωρισθούν τα παιδιά τους καλύτερα μεταξύ τους και να έκτονωθούν από την καθημερινότητα της ζωής και το άγχος που δυστυχώς τόσο άφθονο μας παρέχει ο σύγχρονος τρόπος εργασίας και ζωής.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γάμοι :

— Την 3/1/1982 ο Ιωάννης Γι. άλλουρας και η Σοφία Θ. Κυρίτσιου παντρεύτηκαν.
— Τις μέρες του Πάσχα παντρεύτηκε ο Κώστας Β. Καπούλας με την Εύη Παπαευθυμίου.
— Και ο Παναγιώτης Δ. Μερσιώτης παντρεύτηκε με τη Σουλφάνα Αρακατζή στις 21/2/82.
— Η εφημερίδα «Τα Κανάλια» τους εύχεται θερμά.

Γεννήσεις :

— Την 25/1/1988 η Ίριγένεια ούζ. Αθ. Πάσχου γέννησε αγόρι.
— Την 12/10/1982 η Χαίτω ούζ. Ι. Κατέρη γέννησε αγόρι.
— Την 6/2/1982 η Δήμητρα, ούζ. Ηλ. Μπρακατσούλα γέννησε κοριτσάκι.
— Επίσης η Τασία ούζ. Σοφ. Θέου την 8/3/1982 γέννησε αγόρι.
— Και η Ελένη ούζ. Αγγ. Θέου γέννησε αγόρι την 5/3/1982.
— Η Ανδριάνα ούζ. Νικ. Αναστασίου στις 9/4/82 γέννησε κοριτσάκι.
Ευχόμαστε να τους ζήσουν.

Δωρεές :

— Η σύζυγος του άποβιωσαντος Αποστόλου (Λίχης) Σπανού, αντί μνημόσυνο, έδωσε 5.000 δραχμ. στην Κοινωνική Βιβλιοθήκη του χωριού μας.
— Ο συγχωριανός μας Παύλος Κ. Θέος, έδωσε 2.000 δραχ. από το ύστερήμα του, για να γίνει το «κέντημα» έργων δέντρων στο χωριό μας (αγκυλοκουρτζιές), με την πίστη, ότι το παράδειγμά του θα βρεί αντίπαλο.

Πένθη :

— Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε την 30/1/1982 ο Γιώργος Ι. Αναστασίου.
— Την 6/3/1982 πέθανε στα Κανάλια η Αγορίτσα Χα Αρ. Θεμελί.
— Πέθανε στη Θεσσαλονίκη και κηδεύτηκε στα Κανάλια την 3/4/1982 η Φωτεινή Χα Νικ. Πάσχου.
Θερμά συλλυπητήρια.

Η Παιδική Χαρά του χωριού μας

Κάθε Καλοκαίρι και ο καθ' ένας από μας τους Καναλιώτες που ζούμε μακριά από το χωριό μας, πηγαίνουμε άλλοι για λίγο και άλλοι για περισσότερες μέρες στο χωριό μας μαζί με τις οικογένειες και τα παιδιά μας. Μαζί με τις άλλες χαρές που βρίσκουν τα παιδιά μας πρώτη και καλύτερη άσφαλώς, είναι η «Παιδική Χαρά», ένα έργο ομιούργημα του Συλλόγου μας, με βασικών συντελεστή, τον άκοιραστο συγχωριανό μας, επί πολλά χρόνια Πρόεδρο του Συλλόγου μας και τώρα επιτιμον Πρόεδρο τιμής ένεκεν Εύαγ. Παπαγεωργίου.

Την «Παιδική Χαρά», ο Σύλλογος, με έξοδά του τη συντηρεί και επισκευάζει τις ζημιές που προκαλούνται, είτε από τη φθορά του χρόνου, είτε από την άπροσεξία των παιδιών. Με την ευκαιρία αυτή, μια και η εφημερίδα μας κυκλοφορεί αυτή την εποχή που αρχίζει το καλοκαίρι, παρακαλεί τα παιδιά και τους δονείς που τα συνοδεύουν, να προσέχουν την «Παιδική τους Χαρά» γιατί είναι ιδιή τους. Πρέπει τα ίδια τα παιδιά να φροντίζουν τα έργα της Παιδικής Χαράς ώστε να βρίσκονται σε καλή κατάσταση και να μην τα καταστρέφουν, γιατί το κάθε έργο που είναι για να προσφέρει τη χαρά, μπορεί να γίνει και αλτία άτυχήματος. Επίσης θα πρέπει να φροντίζουμε και για την καθαριότητα του χώρου της Παιδικής Χαράς.

Η έκθεση ζωγραφικής του συγχωριανού μας Δ. Βάλλα

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε και η δεύτερη ατομική έκθεση του συγχωριανού μας Δημήτρη Βάλλα που έγινε στο Πνευματικό Κέντρο της Ν. Χαλκηδόνας.

Από κοντά εξησα τη χαρά του καλλιτέχνη βλέποντας πώς άρχισε να ζωτανεύει την αρχή της δύσκολης τέχνης του. Ακό τα παιδικά του χρόνια και συγκεκριμένα στο σχολείο του έδινε μια ιδιαίτερη χαρά βλέποντας πώς οί καλύτερες ζωγραφιές στο τετράδιο εΐτανε οί δικές του.

Αργότερα, κοντά στον ξάδελφό του Νικόλαο Κάλπικο γνωστό γλύπτη και ζωγράφο, πήρε τα πρώτα μαθήματα ζωγραφικής και άρχισε να σκέφτεται σοβαρά τη δουλιά τουτή, έτσι τελειώνοντας το Γυμνάσιο κατέβηκε στην Αθήνα και γράφτηκε άμέσως στο «Ελευθερο Εργαστήριο Ζωγραφικής». Από δω και πέρα άρχισε πλέον να ζωγραφίζει συστηματικά.

Τα πρώτα δείγματα δεν άργησαν να φανούν. Πρώτη ατομική Έκθεση στην Καρδίτσα μας έκπληξη με θέματα γύρω από τη γενέτειρά του, μόχθος του αγρότη και του βιοπαλαιστή, ο τοπικός τόπος τόν έπαινε. πολύς κόσμος μένει καταγορημένους στη ζωντανή ζωγραφική του, η επιτυχία ήταν μεγάλη. Πολύ, σχεδόν όλα τα έργα του,

στο τέλος θα μας πη, πώς δέν περιμένε ότι ο κόσμος θα τόν αγκάλιαζε με τόση αγάπη δίνοντάς του έτσι κουράγιο και δύναμη να συνεχίση με περισσότερο ζήλο τη δουλειά του.

Τά αποτελέσματα φανήκανε γρήγορα. Τολμά, τη Δεύτερη Έκθεση στην Αθήνα, όπως αναφέρθηκα και παραπάνω. Έδω έκτός από θέματα της αγροτιάς, αναφέρεται στη ζωγραφική με ποίηση στα τελευταία γεγονότα. Μ' ένα ξεχωριστό, δικό του τρόπο, μας δείχνει άναγλήσο. αυτό που σκέφτεται εκφράζοντας έτσι τη δυναμική ζωγραφική του.

Εξορία ένα στοίχο από τους πολλούς που είχε γραμμένους πάνω στα έργα του :

1. Έχθρος :
Σε μάλαμε να σκέφτεσαι, σου δείξαμε τους ξεφρούς σου σου δώσανε όπλα, τα χρησιμοποιήσες, σκοτώνοντας : τη ζωή, την ειρήνη, το άειρό μας.
2. Σύντροφος :
Σ' έσωσε ένας σύντροφός σου, και σ' σκοτώσες τη ζωή σου.
3. Πλοιοτος, άμνησια :
Οί τρεξί μεγάλες θρασυκαλιές του (κόσμο), ένώθησαν, για ν' άρχίσουν την (περιστροφή) τους. Άρχον. Μαυράκης

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΣ "ΚΑΝΑΛΙΑ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ"

Το άραίο βιβλίο ή, το βιβλίο μας πιά τώρα «Κανάλια Καρδίτσης» που έγραψαν με κολλούς κόπους και πολύ μεράκι, εξάιρετοι έπιστήμονες του χωριού μας και που άπέσπασε το γενικό θαυμασμό καϊδάκμην και τόν τιμητικό έπαινο της Ακαδημίας τών Αθηνών, παρακινεί και βοηθάει για παρόμοιες εργασίες και άλλους φιλοκόπιδους και φιλότιμους άλλων χωριών και πόλεων της χώρας μας.

Έχω στα χέρια μου ένα σχετικό βιβλίο «Το Δαδί», που έγραψε με τη συνεργασία του Συλλόγου Νέων Αμφικλειάς ο γνωστός συγγραφέας Δημ. Τσιτσιπής και που άναφέρεται στα ζωγραφικά, οϊκολογικά και ιστορικά της ρουμειλιώτικης αυτής πόλης. Πρόκειται για μια έπιμελημένη εργασία με πλουσιώτατο περιεχόμενο (544 σελίδες), με πολύ πετυχημένη διάρθρωση της όλης, με καλλιτεχνικότατες φωτογραφίες και φωριότατα σκίτσα.

Ο συγγραφέας μιλεί στον πρόλογο του, με έπιστημονική δεοντολογία, πώς έλαβε όπνη του, μαζί με άλλα βιβλία, και τα Κανάλια Καρδίτσας, το άναγράφει δε και στο τέλος στή σχετική βιβλιογραφία.

Είναι μια τιμητική άναφορά που, νομίζω, πρέπει να γίνει εύριότερα σε μας γνωστή. Θ.

Το νέο Δ.Σ. του Συλλόγου των Καναλιωτών του Βόλου που εκλέχτηκε στις 10 Ιανουαρίου 1982 για την επόμενη διετία έχει ως εξής :

- Κώστας Μαυρομάτης, πρόεδρος
- Βασίλης Κατέρης, αντιπρόεδρος
- Γιώργος Γιωτόπουλος, γραμματέας
- Κώστας Πυργιώτης, ταμίας
- Δάκης Κωστούλας, μέλος

ΒΑΣΙΛΗ Θ. ΠΑΣΧΟΥ ΟΙ ΜΑΣΚΑΡΑΔΕΣ (ΤΑ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΑ)

ΓΥΜΝΑΣΙΑ, άπ' τα παιδικά μου χρόνια που έζησα στο χωριό, τα άραία ήδη και έθιμα της άποκρηάς. Αντιπροχθές μου δόθηκε η ευκαιρία να τα ξαναζήσω πάλι, άκούοντας την παραστατική άφήγηση του μπαρπα - Λιάκου, άπ' τα Κανάλια της Καρδίτσας, που φιλοξένησα μ' ευχαρίστησή μου σπίτι μου.

Πριν προχωρήσω είναι απαραίτητο θαρρώ να ύπογραμμίσω, ότι οί παλιοί χωρικοί μας έμειναν άνόητοι άπ' την «επιστά», άπ' τους νεωτερισμούς και τα ρεύματα, της πρώτης δεκαετίας του δεύτερου μισού του εικοστού αιώνα.

— Τι να σ' πώ κυρ-Βασίλη. Άπό πού ν' άρχίσου κι αιπατού να τελειώσου!

— Θά μού πεις άν συνεχίζονται ακόμα έκείνα τα πατροπαράδοτα άποκρηάτικα καρναβάλια.

— Για τού ρουγκαταρούς θέλ'ο να σ' πώ; Για τού μασκαράδης; Θά σ' πώ... Άκ'οι.

— Επ'μέρω' ή τοικνουπέρ' άρχίζ'ν ζουπρά οί γιορτές της άποκρηάς μέχρι την καθαρή Δευτέρα.

Μαζώνουντι, άπ' λές, οί νέοι, ούμείδς ούμείδς στα κατώτα και στις άχρώνες, κι ντύνονται κρυπά να μην τους δούν, οί άπόδου κι τους γνωρισούν. Φουρβάν του ντυνιά το' άλλαζιές. Ντυσιές άπ' ούλα τα σότα. Κάπις, προυβιές, φλουκάτα κι τσουλιάδ'κα. Καρνακούνια, σαρακαταναένικα, θάλίγια ακουτιά, κι στρατιωτικά. Γυναικεία, γρήστια, και παπαδιστικά μέχρι κουβέρτες κι παλιουρούτια.

Για τού πρόσπουτοις έχουν τοίπις κι προσουπίδς άγουραστές, κι' άλλες φυγαυμιές μί τού χέρτε, γένις κι μουστάνια, ή μπουγιές για να γένιουν γένι. Για να κρατάν στα χέρια τί κατί, έχουν γλιτσές, μπαστούνια, κι ραβδιά, ή φούρκες ξύλινες κι βίτσες για τα σκλιά —

ΣΤΥΝΕΧΕΙΑ στην 4η σελ.

ΝΕΑ ΑΠ' ΤΟ ΒΟΛΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε Ο ΧΟΡΟΣ του Συλλόγου των Καναλιωτών της Καρδίτσας που ζουν στο Βόλο

Έγινε το Σάββατο 20 Φεβρουαρίου 1982 στην αίθουσα του ξενοδοχείου «PARK» του Βόλου 6 ετήσιος αποκριτικός χορός των Καναλιωτών της Καρδίτσας, που ζουν στο Βόλο.

Είναι παράδοση πλέον ο χορός αυτός να συγκεντρώνει το ενδιαφέρον, όχι μόνο των Καναλιωτών, αλλά και των φίλων των και πολλών άλλων, που εκτιμώντας την ποιότητα της παρεχόμενης ψυχαγωγίας, την όρθα έναρμονισμένη ποιότητα των προγραμμάτων, αλλά προπάντων το πολιτισμένο περιβάλλον που επικρατεί, επιθυμούν κάθε χρόνο να ξεσηφαιώσουν την κόρτα συμμετοχής σ' αυτόν Δυστυχώς και φέτος το Δ. Συμβούλιο υποχρεώθηκε με λύπη του να αποκλείσει ορισμένους καθυστερημένους γιατί η εύρυθμη για τα μέτρα βέβαια των ζυθισμών του Βόλου αίθουσα του PARK ήταν κατέστηρη ήδη από τις 6 π.μ. και κράτησε ως τις 3 το πρωί με αδιάτακτο ενδιαφέρον και άμειωτη ένταση.

Λίγο πιο πριν, ο Πρόεδρος του Συλλόγου απήχθη χαιρετισμό προς τους προσκεκλημένους, τους ευχαρίστησε γι' αυτήν άθροια προσέλευσή τους και, όπως κάθε χρόνο σ' αυτήν την περίπτωση, ανακοίνωσε ένα μέρος από των προγραμματισμένων έργων και εκδηλώσεων που πρόκειται να εκτελεστούν το νέο Δ. Συμβούλιο μέσα στο 1982.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος

μετέφερε το χαιρετισμό και τις ευχές του Δ. Σ και των μελών του Συλλόγου των Καναλιωτών της Αθήνας διαβάζοντας ταυτόχρονα και το τηλεγράφημά τους.

Αμέσως μετά το Δ. Σ άνοιξε το γλέντι και έσυρε το χορό με το τραγούδι «βρύση μου μολαματένια... πώς κρατάς κρύο νερό...» που είναι συνδεδεμένο με τις βρύσες της πλατείας του χωριού. Ύστερα σηκώθηκαν και χορεύαν τιμητικά πρώτα τα πιο ηλικιωμένα μέλη του Συλλόγου και κοντά σ' αυτά όλοι οι άλλοι που ιδιαίτερα τους γοητεύει η Τερψιχόρη.

Χωρίς να δίνεται σειρά προτεραιότητας στις παριές, με τη χαρακτηριστική ευγένεια που διακρίνει τους Καναλιώτες, όσοι χόρευαν για ένα διάστημα άποσύρονταν στα καθίσματά τους, για να διαδεχθούν τη θέση τους κοντά στην όρχηστρα οι λίγο πριν θεατές.

Έντονη χαρά έδωσε και η λαχειοφόρος αγορά με τα πλούσια δώρα της και το ξύπνο και άστειο πνεύμα με το οποίο την διεξήγαγε το Δ. Σ.

Γενικά το Σαββατόβραδο έδωσε την ευκαιρία στους Καναλιώτες και τους φίλους τους να ανταμωθούν, να θυμηθούν τα παλιά οι παλιότεροι, να γνωριστούν τα παιδιά τους καλύτερα μεταξύ τους και να έκτονωθούν από την καθημερινότητα της ζωής και το άγχος που δυστυχώς τόσο άφθονο μάς παρέχει ο σύγχρονος τρόπος εργασίας και ζωής.

Γάμοι :

— Την 31/1/1982 ο Γεώργιος Γι. άλλουρας και η Σοφία Θ. Κυρίτσι παντρεύτηκαν.

— Τις μέρες του Πάσχα παντρεύτηκε ο Κώστας Β. Καπούλας με την Εύα Παπαγεωργίου.

— Και ο Παναγιώτης Δ. Μερσιώτης παντρεύτηκε με τη Σουλφάνη Αραπατζή στις 21/2/82.

Η εφημερίδα «Τα Κανάλια» τους εύχεται θερμά.

Γεννήσεις :

— Την 25/1/1982 η Ίριγένεια σούζ. Αθ. Πάσχου γέννησε αγόρι.

— Την 12/10/1982 η Χαίδη σούζ. Ι. Κατέρη γέννησε αγόρι.

— Την 6/2/1982 η Δήμητρα, σούζ. Ήλ. Μπρακατσούλα γέννησε κοριτσάκι.

— Επίσης η Τασία σούζ. Σοφ. Θέου την 8/3/1982 γέννησε αγόρι.

— Και η Έλενη σούζ. Αργ. Θέου γέννησε αγόρι την 5/3/1982.

— Η Ανδριάννα σούζ. Νικ. Αναστασίου στις 9/4/82 γέννησε κοριτσάκι.

Ευχόμαστε να τους ζήσουν.

Δωρεές :

Η σύζυγος του αποβιώσαντος Αποστόλου (Λίχτη) Σπανού, Αντιμνησομένη, έδωσε 5.000 δραχμ. στην Κοινότητα Βεβλιοθήκη του χωριού μας.

Ο συγχωριανός μας Παύλος Κ. Θέος έδωσε 2.000 δραχ. από το ύστερήματά του, για να γίνει το «κέντρομα» έγγιων δέντρων στο χωριό μας (σχολογκορτζιές), με την πίστη ότι το παράδειγμά του θα βρει ανταπόκριση.

Πένθη :

Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε την 30/1/1982 ο Γιώργος Ι. Αναστασίου.

— Την 6/3/1982 πέθανε στα Κανάλια η Αγιοτίτα Χα Απ. Θεμελά.

Πέθανε στη Θεσσαλονίκη και κηδεύτηκε στα Κανάλια την 3/4/1982 η Φωτεινή Χα Νικ. Πάσχο.

Θερμά συλλυπητήρια.

Η Παιδική Χαρά του χωριού μας

Κάθε Κυκλοαίρι και ο καθ' ένας από μās τους Καναλιώτες που ζούμε μακριά από το χωριό μας, πηγαίνουμε άλλοι για λίγο και άλλοι για περισσότερες μέρες στο χωριό μας μαζί με τις οικογένειες και τα παιδιά μας. Μαζί με τις άλλες χαρές που βρίσκουν τα παιδιά μας πρώτη και καλύτερη ασφαλώς, είναι η «Παιδική Χαρά», ένα έργο δμ-μυσήγημα του Συλλόγου μας, με βασικών συλλεστική, τον άκουραστον συγχωριανό μας και επί πολλά χρόνια Πρόεδρο του Συλλόγου μας και τώρα επίτιμο Προεδρο τιμής ένεκεν Έδαγ. Παπαγεωργίου.

Την «Παιδική Χαρά», ο Σύλλογος, με έξοδά του τη συντηρεί και επισκευάζει τις ζημιές που προκαλούνται, είτε από τη φθορά του χρόνου, είτε από την απροσεξία των παιδιών. Με την ευκαιρία αυτή, μά και η εφημερίδα μας κυκλοφορεί αυτή την εποχή που αρχίζει το καλοαίρι, παρακαλεί τα παιδιά και τους δονείς που τα συνοδεύουν, να προσέχουν την «Παιδική τους Χαρά» γιατί είναι ιδιή τους.

Πρέπει τα ίδια τα παιδιά να φροντίζουν τα όργανα της Παιδικής Χαράς ώστε να βρίσκονται σε καλή κατάσταση και να μην τα καταστρέφουν, γιατί το κάθε όργανο που είναι για να προσφέρει τη χαρά, μπορεί να γίνει και αχία άτυχήματος. Επίσης θα πρέπει να φροντίζουμε και για την καθαριότητα του χώρου της Παιδικής Χαράς.

Η έκθεση ζωγραφικής του συγχωριανού μας Δ. Βάλλα

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε και η δεύτερη ατομική έκθεση του συγχωριανού μας Δημήτρη Βάλλα που έγινε στο Πνευματικό Κέντρο της Ν. Χαλκηδόνων.

Από κοντά εξησα τη χαρά του καλλιτέχνη βλέποντας πως άρχισε να ζωντανεύει την αρχή της δύσκολης τέχνης του.

Από τα παιδικά του χρόνια και συγκεκριμένα στο σχολείο του έδινε μια ιδιαίτερη χαρά βλέποντας πως οι καλύτερες ζωγραφίες στο τετράδιο εΐτανε οι δικές του.

Αργότερα, κοντά στον ξάδελφό του Νικόλαο Κάλτικο γνωστό γλύπτη και ζωγράφο, πήρε τα πρώτα μαθήματα ζωγραφικής και άρχισε να σκέφεται σοβαρά τη δουλιά του, έτσι τελειώνοντας το Γυμνάσιο κατέβηκε στην Αθήνα και γράφτηκε άμεσα στο «Ελεύθερο Έργαστήριο Ζωγραφικής».

Από δά και πέρα άρχισε πλέον να ζωγραφίζει συστηματικά.

Τα πρώτα δείγματα δεν άργησαν να φανούν.

Πρώτη ατομική Έκθεση στην Καρδίτσα μάς έκληση με θέματα γύρω από τη γενέτριά του, μόχθος, του αγρότη και του βιοπαλαιστή, ο τοπικός τύπος των έπαινει, πολλές κόσμος μένει καταγορευμένους στη ζωντανή ζωγραφική του, η επιτυχία ήταν μεγάλη. Πολλά, σχεδόν όλα τα έργα του,

στο τέλος θά μάς πη, πώς δεν περιμενε ότι ο κόσμος θα τον αγάλιαζε με τόση αγάπη διοννάς του έτσι κουράγιο και δύναμη να συνεχιστ με περισότερο ζήλο τη δουλειά του.

Τά αποτελέσματα φανήκανε γρήγορα. Τολμά, τη Δεύτερη Έκθεση στην Αθήνα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω. Έδω έκτός από θέματα της αγροτιάς, αναφέρεται στη ζωγραφική με ποίηση στα τελευταία γεγονότα. Μ' ένα ξεχωριστό, δικό του τρόπο, μάς δείχνη άνάγλησα, αυτό που σκέφτεται εκφράζοντας έτσι τη δυναμική ζωγραφική του.

Εξήφισα ένα στοιχο από τους πολλούς που είχε γραμμένους πάνω στα έργα του :

1. Έχθρός : Σε μάλαμε να σέφετσαι, σου δείξαμε τους έφρρούσου σου δώσανε δαλα. τα χρησιμότητας. σκοτώσαντα : τη ζωή, την είρηνη, το δειρό μας.

2. Ύπντροφος : Σ' έωσαε ένα σ'ντροφό σου, και σ' σκοτώσαε, τη ζωή σου.

3. Πλοθος, άμνησία :

Οι τρεις, μεγάλες δρασεμίες του (κόσμος, ενώθηκα, για τ' άρχισουν την περιωροφή τους. Άρχον. Μαυράκης

Το νέο Δ.Σ. του Συλλόγου των Καναλιωτών του Βόλου που εκλέχτηκε στις 10 Ιανουαρίου 1982 για την επόμενη διετία έχει ως εξής :

Κώστας Μαυρομμάτης, πρόεδρος	Βασίλης Κατέρης, αντιπρόεδρος
Γιώργος Γιωτόπουλος, γραμματέας	Κώστας Πυργιώτης, ταμίας
Δάκης Κωστούλας, μέλος	

ΒΑΣΙΛΗ Θ. ΠΑΣΧΟΥ ΟΙ ΜΑΣΚΑΡΑΔΕΣ (ΤΑ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΑ)

ΘΥΜΑΜΑΙ, άπ' τα παιδικά μου χρόνια που έζησα στο χωριό, τα άρακα ήθη και έθιμα της άποκριάς. Αντιπροχθές μου δόθηκε η ευκαιρία να τα ξαναζήσω πάλι, άκούοντας την παραστατική άφήγηση, του μαρμπα - Λιάκου, άπ' τα Κανάλια της Καρδίτσας, που φιλοξένησα μ' ευχαρίστησή μου σπίτι μου.

Πριν προχωρήσω είναι απαραίτητο θάρρο να υπογραμμίσω, ότι οι παλιοί χωρικοί μάς έμειναν άνόθευτοι άπ' την «ξέπασιά», άπ' τους νεωτερισμούς και τα ρεύματα, της πρώτης δεκαετίας του δεύτερου μισού του εικοστού αιώνα.

— Τι να σ' πώ κυρ-Βασίλ'. Άπό πού ν' άρχισου κι σιαπού να τελειώσου !

— Θα μου πεις άν συνεχίζονται άκόμα εκείνα τα πατροπαράδοτα άποκριάτικα καρναβάλια.

— Για ται ρουγκατσαρούς θέλ'ο να σ' πώ ; Για ται μασκαράδες ; Θα σ' πώ... Άκ'σι.

— Ήμάρωσ' η τοικονοπέτ' άρχί'ν ζουηρά οι γιορτές της άποκριάς μέχρι την καθάρη Δεύτερα.

Μαζώνουνται, άπ' λές, οι νέοι, ούμμάδες ούμμάδες στα κατώια και στις άγυρδές, κι ντόνουνται κρυφά να μην τους δούν, οι άπόδου κι τους γνωρίζουν. Φουρξάν του ντοναία τ' άλλαξίες. Ντυσιές άπ' ούλα τα σότα. Κάτις, προυδίες, φλουκάτα κι σουσιάδ'κα. Καργακούνκα, σαρκακασιανάκια, βλάχικα σκουτιά, κι στρατιωτικά. Γυναικεία, γρηστικά, και παπαδιστικά μέχρι κουβέρτες κι παλιουρούτια.

ΑΓιά τού πρόσσωπους έχουν τούτις κι προυσουπίδες άγουρατές, κι άλλες φευγαμίες με τού χέρτις, γένια κι μουστακία, ή μπουγιές για να γένωσανται. Για να κρατάν στα χέρια τς κάτι, έχουν γυλίτσες, μπιστούνια, κι ραβδιά, ή φούρκες ξύλινες κι βίτσες για τς σκιά — ΣΤΝΕΧΕΙΑ στην 4η σελ.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΣ "ΚΑΝΑΛΙΑ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ,"

Το άρατο βιβλίο ή, το βιβλίο μάς πιά τώρα «Κανάλια Καρδίτσης» που έγραψαν με κούλους κόπους και πολύ μεράκι έξάριτοι έπιστημονες του χωριού μάς και που άπέσπασε τού γενικό θαυμασμό καιάκόμη και τόν τιμητικό έπαινο της «Ακαδημίας τών Αθηνών, παρακινεί και βοηθάει για ται παρόμοιες ή εργασίες και άλλους φιλοπρόοδους και φιλοτιμουάλλων χωριών και πόλεων της χώρας μάς.

Έχω στα χέρια μου ένα σχετικό βιβλίο «Τό Δαδί» που έγραψε με τη συνεργασία του Συλλόγου Νέων «Αμφικλείας» ο γνωστός συγγραφέας Δημ. Τσιτσιλης και που άναφέρεται στα λαογραφικά, οικολογικά και ιστορικά της ομολογικής αυτής πόλης. Πρόκειται για μια έπιμελημένη εργασία με πλουσιώτατο περιεχόμενο (544 σελίδες), με πολύ πετυχημένη διαχρόνιστες φωτογραφίες και φωτοαίτια σκίτσα.

Ο συγγραφέας μιλεί στον πρόλογο του, με έπιστημονική δεινολογία, πώς έλαβε όδωνη του, μάς με άλλα βιβλία, και ται Κανάλια Καρδίτσας, ται άναγράφει δέ και στο τέλος στή σχετική βιβλιογραφία.

Είναι μια τιμητική άναφορά που, νομίζω, πρέπει να γίνει εύρύτερα σε μάς γνωστή.

Θ.

4

(ἀπ' τὸ προηγούμενο)

ΤΟ ΠΑΙΔΙ

ΤΟΥ ΘΡΑΥΒΟΥΛΟΥ ΚΡΙΚΟΥ

ΜΑΡΠΑΞΕ ἀγκάλια ὁ θεὸς μου μιά μερά και μὲ πηγὲ μέσα στήν αἰθούσα και μ' ἀφώσε στὸ θρανίο, μὲ τὴν ἑλπίδα πὼς θὰ ντραπῶ ἀπ' τὸ δάσκαλο νὰ ζαναφώω. Πιτάχθηκε τρεχατος δὴν ἄλλα πρῶτο κατεβὲ ἀπ' τὴν σκαλία στὸ προαύλιον τὸν ἀκολούθησα τρέ χοντας καὶ κλαίοντας. Στῶ - σιγὰ ἀργότερα μὲ πείσαν μὲ τὸ μαλακό πὼς εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἡ φοίτηση στὸ σχολεῖο καὶ πῆγα. Περιέργω. Οὔτε ἔδρανε ὁ δάσκαλος ὅσο βασιάνει τὰ παιδιὰ. ἔκτος ἀπὸ τὰ ἄτακτα πού τάβαζε στὰ γόνατα.

Ἐπαίρνα τὴ σὰκα κάθε πρῶτ' ἀφῶ πρῶτα πλένοναν, τὶς περισσότερες φορές, και ὅταν δὲν κρῶσαν, και ἀπὸ δὴν πᾶν ὁ ἀλλῶ. Νὰ πλένεστε μὲ μικροὶο νερό και σαποῦνι μὲχρι ἀπάνω χέρια, πόδια και σῆρε κο, κάθε πρῶτ', μὲ ἔλεγε ὁ Σατηρίου. Μωρ' τὴ μὰς λές. Μὲ τέτοιο κρῶ: Ἐτσι μιά μερά δέχτηκα τὴν παρατήρηση τοῦ πατέρα:

— Μοῦ εἶπε ὁ δάσκαλος, πὼς πῶς ἀνετος στὸ σχολεῖο
Ποῦ τὸ καταλαβαίνε ὁ μυστήριος δὲν ἔβρα.

Μαζ' ζω, ἔκτος ἀπ' τὸ τσῆ πῆνε τοὺ πρῶτ', παίρμα και κὸ κῶσια, λίγες σταφίδες, κᾶνε κῶσια νο βραμένο για νὰ μὴν πείνασο

ΤΑ ΓΕΦΥΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΣΧΑΣ ΚΑΙ ΟΣ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑ

ΘΩΜΑ ΑΠ. ΡΑΧΩΒΙΤΣΑ

Κάτω ἀπ' τὸ χωριὸ Μορροβούδι (π. Βουνοῖο) εἶναι τὸ μοναστήρι τῆς Ἁγίας Τριάδας, ἄγνωστο τὰ στοιχεῖα πότε ἔγινε, εἶναι σ' ἕνα εἰδικὸ μῆρος. Τὸ μοναστήρι αὐτὸ στήν ἑπαναστάσι τοῦ 1821, τόκῶσαν οἱ Τούρκοι. ἔπειτα ἀνοῖο ὁ ναός, και ἐκεῖ ἔζησαν ἕως καλόγερος καὶ ἐκεῖ τὸτε Ἐράστα, σήμερα Ἐλληνόπυργος ὁ πατέρ' Ἀθανάσιος Γερμανός, καθὼς ἀναφέρει και ἐντοίχιση μὲ πᾶσι μὲ χρονολογία 1804. Ἐπειδὴ οἱ τοῖχοι ἔπεσαν, τότε αὐτοὶ ὁ καλύτερος πῆγγ για ἔλετ, στους τοσλιχάδες στὰ βῶνα, και καθὼς μοῖ ἔνεγο ὁ παπποῦ μου, αὐτόπτης μάρτυρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἔφερε 2.000 αἰγοπρόβατα και 300 ἀγέλαδια, τὰ ὁποῖα ἐπώλησε και μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἔρτιαζε τὸν περίβολο ὡς 5 μέτρα ὕψους, τὸς ζε-νῶνες (κελίς), τὸ ἡγουμενοῖο και πῶ πολὺ πὼ ἔφερε τὸ νερό μέσα στὸ μοναστήρι ἀπὸ 500 μέτρα μακριά, δηλ. τόκανε ἀπέρητο κάστρο.

Ἀπὸ τὸ ἔργο αὐτὸ περίεψαν χρήματα, και ὁ καλύτερος τὰ διέθεσε για τὰ γεφύρια ἀπ' τὴν Πάσχα ὡς τὴν Καρδίτσα. Πρῶτο γίνουα τὰ γεφύρια ἦταν ἀδύνατο τὸ πέρασμα ἀπ' τὸ δρόμο αὐτὸ, στὰ ποταμῖα ἡ λάσπη ἦταν τόση πὼ τὸ ζῶα ἐμπάνανε ὡς τὴν κοιλιά μέσα και κᾶποτε ἕνα ἄλογο τοῦ Τετὰ ἀπ' τὸ χωριὸ μου, φορτωμένο μὲ σκουτὰ βουλιαζε μαζ' μὲ τὸ φορτίμα μέσα, στοῦ Δημητράκη, αὐτὰ τὰ γεφύρια μὲχρι τελευταία τὰ κᾶνε και χμεῖς χρεῖς, δὲν ἔβρα τώρα ἂν υπάρχουσαν μὲτὰ τὸν ἀνάβατο και τὰ ἴσπετε ὁ τεχνικός περαιομέος. Ἄλλα σὰ δέιγμα ἀνθρώπινης, κᾶποιο ἄλλο πολιτισμοῦ ποῦταν ἐπηρεασμένοι ἀπ' τὴν μπότα τοῦ Ἀττίνα φέρπει με ὑπερῶον τεχνικῖα και νὰ θυμίζουσαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη πὼ ἡμεῖς οἱ νεότεροι δὲν γνωρίζουμε.

Τὸ τέλος δὴμος τοῦ καλύτερου αὐτοῦ ἦταν κωμικοτραγικὸ. Αὐτὸς μ' ἔλε ἀπὸ ἔβρα νὰ ἀγίστη, και για νὰ ἀγίστη ἔφερε με τὸ κῶ-φου στὸ κεφάλι οἱ Τούρκοι, για νὰ πᾶρι τὸ βᾶπτισμα τῆς ἀγίστης. Σπρώθηκε και πῆγε στὸ Φανάρι πὼ ἦταν Τούρκοι, και ἐπὶ μερὲς δάκρυα ἔφερε γύρα στὰ καρφῖνα βρίζοντας τοὺς Τούρκους λέγοντας:

— Εἶστε σκλιὰ ἰσείς, δὲν πιστεῖ-
ύεται Χριστὸ κλπ.
Οἱ Τούρκοι ἀπὸ τὸν βαρβήρικον τὸν ἐνοχλοῦσαν σ' ἕνα ντροπᾶν, και ὅταν βρόμισαν τὸν πέτασαν και τὸν ἔβραγαν τὰ σκυλιὰ.
Ἐ ἄλλο μὲ ἀπὸς ζῆμιος πολὺ τὰ χωριὰ Σαρακίνα και Ἰσπρί ἀπ' τοὺς Γολιθίνους. Σ' ἄλλο σημείω-
μα μὲ ἂν γράψω για τὶς ζῆμιες πὼ πᾶβαιναν αὐτὰ τὰ χωριὰ.
Εὐχαριστῶ για τὴ φιλοξενία
Θωμάς Ἀπ. Ραχωβίτσης
Ἀπ. Ἀνάτολιος 13.9.1982

μὲ ὠποῦ νάρθει ὁ δάσκαλος.

Για λόγους προνοίας τότε κάτω ἀπὸ τὴν ἀλατῶνενια ποτιὰ μὰς ποροῦσαν ἕνα σχιστὸ πιντέλονακι. Αὐτὸ τὸ ἴδιο και για ἐσώφωρο.

Εὐκόλια μὲ και βᾶσανο, γιατὶ ἔ-
νας περαμαχλιώτης, ὁ Μήτσιος, διασκεδᾶζε μὲ τὴν ἀδυναμία μου νὰ ἀντιδρῶσω ἐνεργά. Ἦταν μεγαλοῖο ρος. Φοῦσε τὴν παλάμη του και συχνὰ μ' ἔνα δυνατὸ φουσκο, μὲ-
δῶνε μιά στὰ μισοκάλυπτα ὀπτι-
θια μὲ ἀποτελέσμα νὰ πᾶτω βίσι
μπροῦντα στὰ τέσσερα για νὰ ἐ-
καρδιστεῖ στὰ γέλια.

Θυμῖαίε τὸν Τετὰ πὼ τὶς πρῶ-
τες μερες, ἐπειδὴ δὲν ἔβρατε ὁ προ-
ολογισμοῦ τοῦ πατέρα του νὰ τὸν
παρεῖ πλάκα και πλάκοντολο ἔβαζε
μέσα στὸν ντρίλιο «τρουβᾶ» τοῦ
ἕνα χοντρὸ κομᾶτι ἀλείωτο μκο-
μῖτα.

Ἐ Νικᾶκης ὅταν πρῶτοπῆγε σχο-
λεῖο, στὸ γύρισμα ἔρχιζε ἀπὸ πέρα
ἀπὸ τὰ κοτρώνια, γιατὶ ζελεῖω-
νονταν:

— Θελ' ἄφῶδο, θελ' ἄφῶδο, θελ'
ἄφῶδο.
Σχολᾶσαμε μιά μερά και ὁ Μήτ-
σιος χάζεσε στὸ δρόμο. Ἀπὸ πᾶν
τὸν φωνᾶζε ἡ ἀδερφή του:

— Ἐλα νὰ φαῖ, ἀρασα.
— Μὰ τί μὰς ἄρκιμ;
— Φασούλια.

Τὸ εἶπε μιά φορά δυνατὰ και
μετὰ και σὲ χαμηλότερο τόνο γιατὶ
ντραπῖνε νὰ ἀποκαλύπει τὸ φτωχὸ
συστοῖο.

— Μα(η) τὸν γιομοῖοι του
ταινζή(ρακοῦ)ἀπάντισσε ἐκείνος πὼ
δὲν χροταῖνε μ' ἕνα κακάβι γυφο-
φασούλια.
Πολὺ ἔρωγε κι' ὁ Ἐδριπίδης.
Κάποτε πὼ βᾶρεσε ζυνογάλο ἡ
μα νῖα μου, τὸ τᾶισε καλά πρῶτο
τὸν στειλῖ ἀπάνω στὸ σπιτι σὴν ἄδρ-
κῶντ' ἡ μητέρα τοῦ βράδου ὅσο ἀ-
σκατ. Ἐσογε γενναῖο. Ἐ παποῦ τὸν
ζῶριζε πάλι.

— Φαί λῖγῶ ἀκόμα νὰ μὴ χα-
λεῖς τοῦ βράδου! δὲν θὰ μαεῖρω
εἰ, ἡ μανας.
Ἐ καβμένος ἔρωγε κι' ἄλλο με το
ζῶρι. Εἶπατε ἡ ἐντολή τὸν παποῖ
ἦταν ἀναντιρητικὴ ἐκτελεστὴ τὸ βρα-
δὸ ἄλλο καταλάβαμε τὸν στενωφῶ
του. Στριφωρίζε στὸ στενωφῶ και
ὄνος δὲν τὸν κολοῦσε:

— Γιατὶ γὰρ δὲν πλατᾶζεις, τοῦ
λέει ἡ μητέρα.
Δὲν ἀπάντισσε. Ὑστερα ἀπὸ λίγο
κρατοῦσαμε τὴν κοιλιά μας ἀπ' τὰ
γέλια σὴν τὸν ἀκούσαμε νὰ λέει:

— Ἐ, ἄ μητέρα, γιατὶ τὰ φτιάξ
τόσο στενά τὰ πανταλόνια...

Ἐ κοιλιά του ἦταν εῶδικα και
τὸν ἔβραγαν τὰ πανταλόνια.
Ἐ ἄλλο ἔραβε μόντ' τὰ ρουχα
μας, δὴτὰ ἔβραχε και τὶς ρῶμεις
ἀπ' τὶς γειτόνισσες. Μᾶχρι και παν-
ταλῶνια ἔκοβε μὲ τὰ πατρὸν, και
ὄχι μόνον δὲν ἀμοιβονταν ἀλλὰ στους
φωτοζῶριες εἶνε κι' ἕνα κᾶνοδὶ
γυροφασούλια ἀπὸ πᾶνω.

Παρ' ὅλο πὼ ἀπ' τὶς τρεῖς μερες
πὼ πῆγγ ὄλο ὄλο σχολεῖο ἡ σῖτα
κομῖθι ἦταν νὰ κρατησε τὸ κάνα
και τὸ λῶμα και νὰ τᾶμῖατι ὡς
τῶρα, στὴν ραπτικὴ τὰ κατᾶφερε
νε καλοῦστικα, ὑκοφερτὰ.

Τότε οἱ δουλειές δὲν ἄφηναν πε-
ραιορία για σχολεῖο. Ἐ πεθερῶνα
πῆγγε τέσσερις μερες μόνον. Τὴν τε-
λευτῶ τὸ διεκῶνε για δύο λόγους.
Ἐβλεπε τὴ βῆρα τῆς κυρίας Εἰση-
νης πὼ κῶοῦλεω σ' αὐτὰ ὅταν τὸν
μεγαλοῖο ἄνθρωπο μαθητὸν και
τρομοκρατηθηκε. Τὰ βρανῖα στὸ
Βοκοφῶκο ἦταν λίγα. Ἐτσι τὰ ἐμ-
κῶρα κᾶθονταν σταυροπόδι, μερστὰ
ἡ ὄρῖα στὸ τέλος. Μιά μερά πὼ
ἦταν ὄρῖα πῖσω και θέλπω, ἀπὸ
πῆζι, νὰ πᾶει ἔξω, δὲν τόλμῖσε νὰ
νὰ πᾶει στήν κυρία. Ἐκατσε κι'
αὐτὴ κάτω στὰ τελευταία βρανῖα
τὴν ὠρα πὼ ἔγραφε ἡ δάσκαλῖα
στὸν πῖνωκα και ἄφῶσε μιά ἐκτετα-
μένη κηλίδα, ἀπὸ τὰ ὑπᾶ ἀπὸβῆ-
τα πὼ τὴ στενωφωροῦσαν, στὸ πᾶ
τόμα.

Ἀπὸ τότε δὲν ζαναπῖτες στὸ
σχολεῖο.
Ἦταν και στενωφῶρα στὸ σχο-
λεῖο. Δὲ βᾶλεμος τὴν ὠρα νὰ πᾶμε
σπιτι νὰ πετάξουμε τὴ σᾶκα και νὰ
τρέξουμε για παιγνῖο. Ἐνα σωρὸ
παιγνῖδια παίζαμε τότε. Τὸ κᾶκ,
τὰ καρβαλαράκια, τὸ ζῶν, τὴση-
μῖδα, τὶς τσιουφλέκες, τὰ σῖκια.
Τὸ κῶ ἀγαπημένο παιγνῖο δὴμος
πᾶν ἤμωσαν μικροῖο ἦταν τὰ κῶ-
πῶπουλα. Ἄκούγαμε για τὴν ζε-
νισατῖ (σῖη τὸν κῶστον και τὸν
καπετανῖων και θέλαμε νὰ τοῦς μ

μῶθομε. Μεράκι μου ἦταν νὰ φο-
ρέσω φουσανεῖλλα νὰ τοῦς μοῖασῶ.
Μᾶζα για κῶστοπουλα τὸ Λαμ
πρῶτο, τὸ Γοῖτῖα, τὸν Κομοῖτιο
αντζῆ, τὸν Τῶιτῖα, τὸν Κῶστῖα, τὸν
Πελοπίδα. Αὐτοῖατοσοφῶρηκα ἄρ-
χῆρος και για φουσανεῖλλα ἔβρα
τὴ μᾶνα μου και μ' ἔβρισκε, ἔλεγε
μωρῖ, ἀπὸ μιά καλὴ ὀμπρέλα ὀ-
φῶ ἔβραλε τὰ σωματια. Ἐνα μαδρὸ
σκοφεμῖ με μιά πριπῖλο φουτα
κρεσμενῖ για φῶσι και ἀντὶ για
ὄπια κρατοῦσαμε ἀπὸ ἕνα ζῶλο και
τόγαμε για ν' ἀκούμαμε κῶλας.
Βᾶσαμε κι' ἀπῶνα ἔζεροκατο μεσα
στὸν τρουβατζέλο και ὄρῖμο πῖσω
για τὰ Βαρκα στὴ Βουλιᾶ, στὰ Μαν-
τριά. Μὲ τὴ ὄρεξη τῶρα μὲ τὸ φῶσι
δὲ λέγαται. Κρῶβῶμασαν πᾶ καμῖ
ἔσοχη τοῦ ἔδᾶσῶς πὼ ἔβραναν
χῶμα οἱ γυναικες για παλάμια
και ἔχρῶνῶμασαν στὰ ρεῖματα κᾶ
νοντας κῶστοπόλομο. Ὅταν κῶρα-
ζῶμασαν τραβῶσαμε για τὰ πῖλα
τανῖα και σταυροπόδι καταστῶ
ναμε διάφορα σχέδια για προεχρεῖς
δραστηριότητες...

Ἐνα ἄλλο παιγνῖο, σὴν μεγαλῶ
σαμε λίγο, ἦταν τὸ ζενοῦλωσο
φῶιτ' μῶδ. Φκῖασαμε ὄρῖδα και
πᾶρα μιά μῶδα με ὀμπαρέλλα
και ἔξωρεκῖο. Καταρῶησε τὴ
μπαλαστανῖα πὼ δὲ σπᾶνονταν
καθῶλο.

Βᾶλαμε ὄλο ἀπὸ ἕνα τᾶληροκαι
μιά μερά ἔξωησῶμε μὲ τὰ πόδια για
τὴν Καρδίτσα.

Αὐτὴ ὅταν τὴ φῶραμε στὸ χωριὸ
ἔβραλε και φουσκῶμα. Ἐτσι γῖνομα
στᾶν ἀνδρῶκι στους κῶσνετῖδες τὰ
χῖκα γιατὶ αὐτοῖο εἶχαν τρῶμεις
πὼ φουσκῶσαν τὰ λῶδ. Τᾶ ἡπῆδα
πὼ χρησιμοποιοῦσαμῖ ἦταν τὸ
προαύλιο τοῦ σχολεῖο. Πηδῶσαμε
ἀπ' τὸ ντουβᾶρι γιατὶ τὸ κλειδῶσαν
ἐπειδὴ μὰς ἀπαγορεύαν νὰ παίζουμε
ἐκεῖ. Ἐ ῶρχη τοῦ Κουσιῶνκούλο
Ἐ Ὀ Ἀλῆς, τὰ Γεραβῖα, τὸ πᾶλι
τοῦ Τσιανῖκα Ἠπῆδο ὄμως σῶν τὸ
Ἐκῶστῖα και τὸ Ζευγαροῖσιβᾶδο
δὲν ἦταν ἄλλο. Τὸ μᾶνικε ἐκεῖ ἦταν
ὁ παρῶσοῖμος νὰ πᾶμε και νὰ
ρῶμεις Χῶρις πὼ στὸ Ζευγαροῖσιβᾶ
ἄδο μὲ ἐγκέλεωναν στὰ ἔμῶτικα
πόδια τὰ φρεσκοκῶμενα χῶρῖα
και μῖποῦσαμε τὸν ἀνησορο. Ἐ-
μῖ: κάποτε κάποτε παιγνῖαμῶδῶς.
Ἐτὸ τέλος ἀπ' τὴν κῶραση και ὄλο
τοῦ κᾶθῶρο ἄρα νῖαμῖα ἀπὸ
τὴν πῖνα και για νὰ τὴν στωμῶ-
σουμε βᾶλαμε χῆρι στὰ κῶκῖνα ἕ-
νο κοκῶρομῖο, για νὰ μῖνοῦν νὰ δῶν
τῖα μᾶς μῖνοῖασῶμενῖα για μιά βῶ-
μῖδα.

Τὶ νὰ κάνουμε, ἡ ὄπαῖθος ἦταν
ἡῶσι μῖ Πᾶνα παίρμα νὰ πᾶτα
γῖα σαλῖκαρα και για φῶλιες.

Τ' Ἀι-Θοδῶρ μιά χρονῖα, πῆγα
γιὰ καθῶρηνα κάτοε στὰ Βαρκα.
Πολὺ φοβᾶμῖαν νὰ χῶσω τὸ χῆριμα
στὶς τρῶεις. Εἶδα ἕνα κᾶθῶρο στήν
ἄκρη τῆς φῶλις του και βῖσῖστηκα
νὸ και μ' ἔκοψε-ἐκῶνῶδῖς λίγο-
στὸ δᾶχτυλο. Δὲν ἔβρα ὁ μουρ-
λιδάκας πὼς τὰ καθῶρηνα θέλου
ἀπ' τὶς πᾶτες για ν' ἀκῖντοκοῖη
στὴν τὰ πᾶτα του.

Ἀπόκτησα ἐμπεριεῖσι πὼ θὰ τὴ
θυμῖαίε. Γοῖρισῖα μ' ἀπῶνῖμα και
θὰ περῶνῶσαμῖ ἀπ' τὸ Αυστῶ για
νὰ πᾶνωμε τὸ χῆρια και τὰ πόδια
ἀπ' τὶς λῶσες πὼ εἶχαν ἔραβε
και μὰ ἐνοχῶλοσαν σωβῶρα.

Ἐκεῖ στὸ καλῖντοῖμο τοῦ Βλα-
χῶλῖαντ ὅταν ἀνησορῖκαμῖ ὁ Βαγ-
χῶλις Ρῖκος και ὁ Θωμᾶ Γρέβιας
—λόγω ἡλικίας— και Ἀπῶνῖαν-
σῶν «τὴν ἄριστοκρατικῖαν τὴν κα-
ταγῶντῖ» πρὸς σῖτημῖν. ἀνεκῶου-
ρη τὴν κοιλιακῖαν τᾶν χῶραν θο-
ροπόδοῖς και παρατεταμένους μῖσο-
μενοι τὶς συνῖθειες τοῦ Κῶσιου
Ρῖκου. Ὁ «ἐμῖροῖς» σεβῖσῖμος τοῦς
πρὸς τὶς γυναικες πὼ ἔβρασαν τὰ
κῶπια ἐκεῖ γῶρο εἶχε σὴν ἀποτέ-
λεσμα νὰ ἔξωρῖσῖε τὴ Λουπῶρη
νὰ πᾶ Ρῖκου και νὰ τοῦς κομῖσῖε
κατᾶλλῖλα κομῖμορῖζοντας ἀνά-
μῖα στὰ δῶνῖα τῖς:

— Ὅδῶ νὰ χᾶθῶν τὰ γουμῖα
ἐξῖτοπῖκῶν νῖα.

Μερῖκες μερες τὸ κατακαλόκαιρο
θέλαμε χουζῶουρῖ Πηγαῖνομε για
δῖοστῖα και καθαριότητα, για πᾶξ,
στὸ Γκαβῶρητινα—ἀπάνω ἀπ' τὴ βῶα
μῶβρηση,—στὴ Βουλιᾶ πὼ φῖσῖα-
με μῖα γῶρηνα και μῖνοῖαμε μὲ τὴ
σῖσιὰ μῖσω γιατὶ δὲ χωρῖσοῖς δύο,
στὸν Ἀστροκῶπῖο, στὸ Μαρμαρῖ-
να. Τὸ πρῶτο μῆρος ἡ δῖοστῖα
καλᾶ, ἄλλὰ ἀπὸ καθαριότητα ἡ:
Τσαλαβουτοῦσαμε συνεγῶς πα-
νῶντας στὰ ρηῖα και ὅταν βγαῖ-
ναμε ἐμῖσταν μαδρῖο ἀπ' τὴν
κουρκῶτη (βῶλαμα) τοῦ νερό.
(Συνεξῖεται)

ΟΙ ΜΑΣΚΑΡΑΔΕΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπ' τὴν 3η σελ.

πὼ γαυρίζουσαν και γυροσῖαν ἀπάνω τους— ἡ γαταγᾶνια, χαντζῖα-
ρεῖ, ζῖρια και σπαθῖα. Ποῦλοῖο κῶυβαλοῦν κυπῖα γκῖοῖμῖα και κῶ-
δῶνια κῶριαρῖων. Για τὸ ζῶντες ἔχουσαν μῖστοῖα φῶσῖα ἡ κι' ἄ-
λῖθῖνα και πολλοῖο κῶριζῖν μικρὰ κορδῖνια και φᾶνῖα. Ἀποῦ πῶθῖ-
μῖνα, φουρᾶε ἡ πᾶσα ἕνας ὅτι κορδῖνια ἔχ'. Ταρῶρηια, γυροῖταῖ-
ρῖοχα, μῖποῖτες, μῖποῖνῖα και ἄρβυλα ἡ ταοῖρηια παποῖνῖα και
σκῶρπῖνια. Ἄλλῶς φουρᾶε τοῦ ἕνα πᾶδι: παποῖνῖο κῶκῖνο και σ'
ἄλλῶς μαδρῖο, ἡ στῶ ἕνα ταοῖρη, και σ' ἄλλῶς μῖποῖτα, κι' ἄλλῶς
παῖν' μὲ τὰ τοῖρῖεπῖα'.

Ἐ Πολλές βῶλές οἱ οῖμᾶδες νῖνοῖνῖο ὀμοῖομορφα. Φουρῖνε ὄλο
στρατιωτικᾶ και μᾶσκαρῖονῖοι φαντῖρ' μὲ τὸν ἀξῖωματικῖος. Πρῖν
κι μετὰ τοῦ 40, ὅσ' ἦταν ἀπολυμέν' ἀπ' τοῦ στρατοῦ, εἶχαν σὲ
σῖπῖτιας λῶγχες. Κῶμῖοσαν τοῦ κῶυφῖρ' μ' ἕνα σκῖν, τοῦ κρατᾶν
μὲ τῶνα χῆρ', κι μὲ τ' ἄλλῶς κρατᾶν τὴ λῶν', ὄπως ἦταν γῶμῖν ἡ
τῆ χῖτοῦσαν σῖθ ἔθῖκη τῖ. Ἐτσι ἀκούονταν ἀποῦ μακριὰ κατὰ πὼ
πᾶνῖαν κι' ἔβγῖνῖο οἱ κῶσῖμοι στὰ σῶκῖα, στὰ σταυροβῶρῖα, και σ'
ἄλλῶνῖα νὰ τοῖ δῆι. Τοῖ τῖρᾶν κι τοῖ κῶν' μὲ τὰ ὄνῖματῖα, μῖ-
πῶς γυρῖοσαν νὰ τοῖ δῶν για νὰ τοῖ γυροῖοσαν ποῖο εἶνι.

Ἐ Οἱ καλύτεροι ρουγκατασαρῖδες ἦταν ὅσ' ῶροῦσαν τὴν πατροπα-
ρᾶβῶν' οὔλοσῶσῖρη τοῖοῖμῖα φουσανεῖλλα μὲ τὰ ποῖα διπῶμῖα
κι' ὄλοα τὰ ἔξωρῖηματα τῆς νῖσις τᾶν παλιῶν ἀρματωῖων και τᾶν
κῶρῖων.

— Ἐχουσαν παρᾶδῶν' μὲ δᾶτους τὰ γουρῖα μας—κυρ - Βασῖλ'.—
Δὲν μποροῖμῖ με τοῦς ζῖχῖοσῖμα. Ἐγῖνῖα: ὁ Κῶρατοκῖκης πὼ γεν-
νῖθῖα, κι' ὁ Κῶρασιανῶνῖος πὼ ἔβρασε, στὰ μῖρη μας:

Ἐ Στὸ χωριῖομ' εἶχαν κοντὰ εἰκοῖοι' τέτοῖες στοῖλες και φουσα-
νεῖλλες. Στὰ γῶσο χωριᾶ εἶχαν ἡγοῖστερῖα. Τῶρα οἱ περισσότεροι τῖς
χᾶλασαν νὰ τῖς κᾶνωσαν χῶμα και βῖρακι. Οἱ οἰκογῖνετες πὼ τῖ
εἶ-
χαν ἔβρισκεν' τοῦ μῖλιῖατῖς νὰ τῖς ζῖπῖε: ἡ ἕνας κι' ἡ ἄλλῶς. Τῖς
τσαλῖκουσαν, κι πὼ νὰ σῖδηρῶθῶν!

Ἐ Τὴν παραμῶνῖ τῆς Ἀποκῶρῖς κι' ἀνῖητρα, νῖνοῖνῖο ἀγῶρια
και κοῖρῖα, και γυρῖνε μικρῖς μικρῖς παρῖες σὲ συγγενῖα σῖπῖια και
τῖρῖν γῖλοκᾶ, διπῖλες, τῖγῖανῖτες, ρετοῖλια, και μῖζῖδες, πῖνῖου και ρακῖ.
Ἐ σῖπῖικῖο τοῦς κᾶνωσαν χῶματᾶ και προπαθῖοσαν νὰ τοῦς κᾶνωσαν
γιαλῶσον ἡ νὰ μῖληθῖοσαν για νὰ τοῖ γυροῖοσαν. Κι' οἱ μῖσκαρῖδες
ἄλλᾶζουσαν τῖ φωνῖ τῶς ὅταν μῖλῖν για νὰ μὴν προδοθῶν ποῖο εἶνι.

Ἐ Τὴν Κυριακῖ τῆς Τυροῖαγοῦ βῖγῖν' κι' ἡ ἀρκοῖδιῖρῖς μὲ τὴν
ἀρκοῖδατ'. Εἶνι δῶδ. Ἐ τοῦτ' φρουντζῖ! νὰ μῖν τοῦς ἔρ' νῖπῖ κᾶνεῖς.
Μᾶσκαρῖοῖνῖα ἐπιτῖθῖα. Μῖ γῶρῖκα ἡ ἀρκοῖδιῖρῖς και μὲ τὴ μαγ-
κῶρατῖ και τοῦ νῖαοῦτ' κι μὲ τῖς ἀγῖσιδες πὼ σῖρῖν τῖν... ἀρκοῖδα
πῖνῖν νῖμῖν' και τοῖμαῖα. Ἐ τοῦτ' κᾶνωσαν χᾶτᾶ κι' ἀστῖα. Ἐ... ἄρ-
κοῖδα γυροῖε και μῶγκῖρῖς, και οἱ τῖρῖερ γῖλῖν.

Ἐ Μῖα χρονῖα εἶδα ἕνα ῶροῖομ' ρουγκατασαρῖδες πὼ περπατοῖ-
σαν σερῖαμῖν

ΓΙΑΤΙ ΕΓΙΝΕ ΤΟ ΚΙΛΕΛΕΡ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ απ' την 1η σελ. πατριωτικού, αλλά και τη μεταβολή της ποός τη γη σχέσεων. Συνδώνουν και συγχώνουν την ιδέα της οδοντολογικής κτηνοτροφίας προς την τής, ιδιοκτησίας, ενόμιαν, καταλυμένης, της μέν, έδει και η έτέρα να καταρεύση συγχρότως».

Αυτά γράφανε τότε, δυό εκ- πρόσωποι των τοιφλικάδων γνωστοί σε μας τους Καρδιτιώτες και ο άναγνώστης άς βγάλει μόνος του το συμπέρασμα.

Χρειάστηκε να πολεμήσουν περίπου 40 χρόνια οι πατεράδες μας να σκοτωθούν οι πρωτομάρτυρες τους, να γίνει ίσως και η πρώτη συμμαχία τών άγροτών-εργατών για να δώσουν να καταλάβουν οι τοιφλικάδες και η άστική τότε Κυβέρνηση ότι δεν νοείται πατριωτισμός με άδειο στομάχι !!!

«Αλλά είναι καιρός νομίζουμε να άσכולηθουμε λίγο με την άπελευθέρωση του 1881 της Θεσσαλίας, που είναι σε όλους γνωστό, ότι εκείνη η συνθήκη του 1881, έκανε τους ραγιάδες της Θεσσαλίας κολύγους, κι έτσι άλλαζανε άφεντικά. Τους Τούρκους Άγάδες τους κληρονομήσαν... οι έλληνες κοτσαμπάδες, με την καινούργια όνομασία «τοιφλικάδες».

Τό άρθρο 6, η συνθήκη άναφέρει ότι :

«Ουδέμία τροποποίηση θέλει εισαχθί εις τους μεταξί ιδιοκτητών και καλλιεργητών χωρικής, ει μη δια νόμου γενικού έφαρμοστέου καθ'όλου το Βασίλειον» !!

Βέβαια ο νόμος αυτός ψηφίσθηκε μετά από 42 χρόνια. Στο μεταξύ όμως οι φουκαράδες Κολύγιοι Θεσσαλοί άγρότες όνομάσθηκαν «έλευθεροι». Έκαναν σύμβαση εργασίας με τους τοιφλικάδες. Μίσθωναν μι' ένα λόγο την εργατική τους δύναμη !!!

Άμέσως με την άπελευθέρωση, άγνοήθηκαν η καταπατήθηκαν όλα τα έθιμα που ίσχυαν επί τουρκοκρατίας άπ' τους ν τ ό π ι ο υ ς τοιφλικάδες. Ένας φίλος πιστός τών Κολύγιων, ο Δ. Α. Χαντζηγιάννης στο βιβλίο του «Άγροτικό πρόβλημα της Θεσσαλίας» περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια την μεγάλη άπρακτικότητα των έλλήνων τοιφλικάδων :

«Στην τουρκοκρατία ο Κολήγος μπορούσε να έχει έλευθερα και χωρίς άλλη πληρωμή, στα ζώα ήθελε μικρά ή μεγάλα, τα βοσκοτόπια εΐταν λεύτερα, είχε ύπηρετή (παρακεντέ), τους θεριστάδες τους πλήρωνε τ' άφεντικό καθώς και τους επόπτες του άλωνισμού — και άν φανταστή κανένας ότι ο άλωνισμός διαρκούσε 45 μέρες, σκαρφίττε τι σσείδι χρειάστανε για όλα αυτά.—

Μετά την άπελευθέρωση άλλαξαν τα πράγματα εις βάρος του Κολύγια. Διά κάθε ζωό πληρώνε στον τοιφλικά 3 - 4 δρχ. για τα μικρά κεφάλια και 6 - 8 δρχ. για τα μεγάλα. Τα βοσκοτόπια ποιά, τα νοίκιαζαν, τον παρακεντέ τον πληρώνε ο ίδιος ο Κολύγος καθώς επίσης τους θεριστάδες και τους επόπτες !!!

Για να δούμε τι γράφει ο Χ' Γιάννης και για τους δανεισμούς :

«Οι κολήγιοι δανείζονται με τόσο κατ' έλάχιστον 24% και η έξωφληση τών δανείων γίνεται στο άλωνισμό μεσίτανοι, ενώ δάνειζαν έμμέσως με 11 δρχ. την όκιά. Δίν δεχόντανε χρήματα γιατι τούς συμπερεί να εισπράτουν σε είδος! Τους άγροφύλακες τους πλήρωνε ο Κολήγος ενώ τους διόριζε ο τοιφλικάς. Οι Κολήγιοι πληρώναν 25 δρχ. δια άφθορά» σάκων και σκιοιών. Συγχρότως ύποχρεώνονταν να ταΐζουν 33 ανθρώπους του τοιφλικά, (έργάτες, θερμιστές, μηχανικό), ενώ χρειάζτανε 10—20.

Τι να πρωτογράψει κανένας! Θα άναφέρουμε άκόμα πώς οι τοιφλικάδες π.χ. χρησιμοποιούσαν τρία διαφορετικά κιλά (μέτρο χωρητικότητας και βάρος 21 όκάδων), δηλ. ένα για να δανείζονται οι κολήγιοι χωρητικότητα 17 όκάδων, ένα για να έξοφλούν 25 όκάδων και ένα για την άστυνομία τους 21 όκάδων.

Μετά από όλα τα παραπάνω δεν θάπρεπε οι πρόγονοί μας να φωνάζουν κάθε μέρα : «που είσαι καυμένη Τουρκία» !

Νά ποιμε δώ πώς κανένας άόσιος πολιτικός — και οι μεγαλύτεροι άπ' αυτούς Βενιζέλος - Τρικούπης — δεν πήραν θέση σ' αυτή τη τρομερή κατάσταση, παρά μονάχα ο Δεληγιάννης το 1895 έπιχείρησε κάτι να κάνει, άλλα ο τόλεμος του 1897 άνέτρεψε τα σχέδιά του. Το έπίσημο ελληνικό κράτος, συμάχισε με τους τοιφλικάδες.

Έτσι λοιπόν ο άγώνας τών κολήγιων πέρασε από φάση σε φάση με τους φωτισμένους διανοούμενους εκείνης τής εποχής. Σε όλες τις περιοχές τής Θεσσαλίας δημιουργήθηκαν Σύλλογοι για την υπεράσπιση τών συμφερόντων τών Κολήγιων, η έμφάνιση δέ του μαχητικού σοσιαλιστή Κεφαλονίτη δάσκαλο ΑΝΤΥΠΑ έπιταχύνει τις εξέλιξεις και ένεργη σάν σπύθα που σε λίγο καιρό θα άναγκάσει τους Κολήγιους για έντονότερους άγώνες, στην δε κηδεία του Μαρίνου Άντύπα που σκοτώθηκε από πληρωμένες σφαίρες τών τοιφλικάδων έγενε σύναξη όλων τών Κολήγιων άπ' όλες τις γωνίες και εκεί άκούστηκε ο πυρρινός έπαυστατικός και καταπληκτικός λόγος του Προέδρου τής Κοινότητας Άμπελακίων.

Έτσι ποιά όλες οι έξεγέρσεις είχαν το σύμβολό τους, έναν πολυ μεγάλο μάρτυρα, τόν Μορίνιο Άντύπα.

Μετά από όλα αυτά και άφοδ πέρασαν 42 χρόνια έπρεπε να έλθη μιá Έπαναστατική Κυβέρνηση του Νικ. Πλαστήρα να λύση το πρόβλημα και όχι ολόκληρο γιατι βρισκόμαστε σήμερα στο σωτήριο έτος του 1982 και να ύπάρχουν άκόμα τοιφλικά και μοναστηριακά χωράφια.

Δυστυχώς στην Ελλάδα για να λυθούν μερικά άπλά προβλήματα πρέπει να γίνονται άγώνες 40 χρόνων και τότε μόνο όριμάζουν για να βρουν τη λύση τους.

ΝΕΑ ΑΠ' ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ

Η πορεία τής δουλειάς στο χωριό μας

Άπό τόν Αύγουστο χειμώνας και άπό τόν Μάρτη καλοκαίρι. Έβη μπήκαμε στην τελική ευθεία για την εποχή τής συστηματικής εργασίας. Μετά άπό τό κλάβεμα τών άμπελιών και τη σπορά τών κηπουροφύλων οι κάτοικοι άρχισαν τις κανονικές άσכולίες τους. Τακτοποιήθηκαν οι κήποι και άρχισαν τα όργώματα τών χωραφιών με τα σύγχρονα πιά μέσα. Το παλιό ξυλάετρο και σιδεράετρο άνήκουν σχεδόν στο παρελθόν, και σήμερα χρησιμοποιούνται έλάχιστα και σε ειδικές εργασίες. Σήμερα τα τρακτέρ με τα διάφορα εξαρτήματα κάνουν όλες τις εργασίες. Έβη έτοιμάζονται τα κηπουχώραφα, σπάρθηκαν τα νέα τριφύλλια και τακτοποιούνται τα χωράφια για τη σπορά τού βαμβάκιου. Μόνο πού τελευταία ό κοπός δέν βοηθάει για όλα αυτά γιατί έπεσαν πολλές και μεγάλες βροχές.

Σημείο ζωντανό...

Στι 25/2/1982 και κατά τις άπογευματινές ώρες, πράγμα πρωτοφανές για τό χωριό μας, έγινε στο συνοικισμό Έσβολίου μεγάλη κατολίσθηση με άποτέλεσμα να καταστραφούν τα σπίτια τών Ά' φών Φωτ. Έσβολία και η άχυρώνα τού Δήμου. Έκλεισε εκεί ο κεντρικός δρόμος καθώς επίσης και ο δρόμος που οδηγούσε προς την Έκκλησία του Προφ. Έλία. Έταν ένα φοβερό πράγμα. Κατά τη γνώμη τών ειδικών έσπασε όχι μόνο τό επάνω μέρος του έδάφους, άλλα και τό υγιές μέρος αυτού σε βάθος 30 μέτρων περίπου. Περιεργό δέ φαινόμενο ο πλάτανος που είναι εκεί μετακινήθηκε πάνω άπό 15 μέτρα, έκοψε τα σύρματα τής ΔΕΗ και παρ' όλα αυτά στάθηκε όρθιος σάν να μη συναίβει τίποτα τό σοβαρό.

Για τό γεγονός αυτό καλέσαμε ειδικό Γεωλόγο άπό τό Ίνστιτούτο γεωλογικών και μεταλλευτικών έρευνών και εξέτασε την περιοχή. Σύντομα θα μας στείλει και σχετική έκθεση.

Άποκριές όπως τα παλιά χρόνια

Οι Άποκριές και φέτος στο χωριό μας ανέχισαν τα γνωστά έθιμα. Τα παιδιά του χωριού ύστερα άπό προετοιμασίες πολλών ημερών, ένα ψαν μεγάλες φωτιές, σε διάφορα σημεία, τό Σάββατο τό βράδυ. Γύρω άπό αυτές δέν έλλειψαν και οι κεφαίτοι χοροί άπό μικρούς και μεγάλους που πήγαν να παρακολουθήσουν τό θέαμα αυτό. Τόσο τό Σάββατο βράδυ, όσο και τό βράδυ τής Κυριακής τής άποκριάς, άρκετές παρέες «Αουγκατζαριών» παρήλασαν άπό τόν κεντρικό δρόμο και την πλατεία για να καταλήνουν σε συγκεκριμένα και φιλικά σπίτια. Τα μασκάρματα αυτά ήταν πάρα πολλά και συγκίνησαν όλους τους κατοίκους μας.

Η Έθνική Έπέτειος

Η Έθνική έπέτειος τής παλεγγενεσίας γιορτάσθηκε κατά τόν καλύτερο τρόπο. Η Γαλανόλευκη κυμμάτισε σε όλα τα σπίτια. Η πλατεία στολισμένη και αυτή. Την ημέρα τής 25ης Μαρτίου έγινε η καθιερωμένη έπίσημη δοξολογία στον Ίερό Ναό Κοιμ. Θεοτόκου, έξεφωνήθη ό πανηγυρικός τής ημέρας άπό τόν Δ/ντή του Δημ. Σχολείου κ. Άντ. Λάσθα, έγινε έπιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο τών Πεσόντων και κατέθεση στεφάνων.

Στη συνέχεια στην αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου, λόγω κακού καιρού, τό Νηπιαγωγείο και τό Δημ. Σχολείο παρουσίασαν πετυχημένα προγράμματα.

Στην πλατεία έγινε η παράσταση τών μαθητών-μαθητριών, του Νηπιαγωγείου του Δημοτικού Σχολείου και οι μεγαλύτερες τάξεις του χόρεψαν Έθνικούς χορούς με μεγάλη έπιτυχία.

Η δλη έκδήλωση έκλεισε με δεξίωση που έδωσε η Κοινοτική Άρχή στο Κοινοτικό κατάστημα.

Η Γιορτή τής Χριστιανοσύνης

Η μεγαλύτερη Γιορτή τής Χριστιανοσύνης, τό Άγιο Πάσχα, έδωσε άφορμή σε πάρα πολλούς ζηνητημένους Καναλιώτες να έλθουν στο χωριό και να άλλαξουν πολύ τη συνηθισμένη και περιορισμένη ζωή μας.

Όλες τις ημέρες τής Μ. Έβδομάδας όλα και έφθαναν νέοι επισκέπτες.

Οι δύο Έκκλησίες μας τό βράδυ τής Μ. Πεντακοστής και τό βράδυ τής Άνάστασης ήταν κατάμεστες, θυμίζοντας έτσι τόν παλιό καιρό. Και η δεύτερη μέρα του Πάσχα ήταν ξεχωριστή γιατί όλοι μαζεύτηκαν στον Προφήτη Έλία, όπως γίνεται κάθε χρόνο, για να παρακολουθήσουν τη Λειτουργία και να ανταμύσουν όλοι μαζί για να πούν το «Χριστός Άνίστη».

Τό μεσημέρι τής ίδιας ημέρας έγινε πετυχημένη κοινή συνεδρίαση στο Κοινοτικό κατάστημα. Συμμετείχαν σε αυτήν τό Κοιν. συμβούλιο, τα Διοικητικά συμβούλια τών συλλόγων Καναλιωτών Άθήνας και Βόλου και άλλοι παρόντες, όπου συζητήθηκαν θέματα κοινού ενδιαφέροντος καθώς επίσης και τό θέμα τών εκδηλώσεων Αύγουστου.

Ύστερα άπό συζήτηση, σκέψεις και προτάσεις, για τό θέμα αυτό, συγκροτήθηκε συντακτική έπιτροπή, άποτελούμενη άπό τούς Προέδρους Κοινότητας και συλλόγων Καναλιωτών Άθήνας και Βόλου και άπό τούς κ. κ. Κων/νο Ζούμπου, καθήγητή, και Άντων. Λάσθα, Δ/ντή του Δημ. Σχολείου.

Τις ημέρες αυτές του Πάσχα, τό μόνο δυσάρεστο ήταν που δέν επέτρεψε ο καιρός να γίνει ο Πασχαλινός χορός, τόν οποίο όλοι μας περιμέναμε με λαχτάρα.

Χωριανός μας

Νομάρχης Μαγνησίας

Κατά τις τοποθετήσεις τών νέων Νομαρχών τής χώρας μας, με ξεχωριστή τιμή τοποθετήθηκε σάν Νομάρχης Μαγνησίας, ο συγχωριανός μας κ. Βασίλης Κ. Μπρακατσούλας. Τό γεγονός αυτό χαιρετίσθηκε με χαρά και πραγματική συγκίνηση άπό όλους τους Καναλιώτες, γιατί ο Βασίλης πέραν άπό τού ότι είναι ένας άξιος έπιστήμονας πρό πάντων είναι άξιο τέκνον του χωριού μας και ένας λαμπρός και θαυμαστος άνθρωπος.

Οι εύχές όλων τών Καναλιωτών τόν συνοδεύουν για μεγάλη έπιτυχία στη νέα άποστολή του.

ΑΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ

Παραλλαγή δρόμου

Όπως γράψαμε και σε άλλο φύλλο τής έφημερίδας μας, η παραλλαγή τού δρόμου προς Κεφίτσα ήδη τελείωσε. Τό τμήμα αυτό έγινε κατά τό δυνατόν σωστός δρόμος, χωρίς πολλές στροφές και άρκετά φαρούς.

Δενδροφυτεύσεις

Δενδροφυτεύσεις έγιναν σύμφωνα με τήρητο γράμμα σε περιφραγμένες έκτασεις.

Οι Λακούβες

Οι λακούβες που είχε ο κεντρικός δρόμος διορθώθηκαν, για να είναι καλύτερη η κυκλοφορία τών τροφοφόρων.

Πάρκιγκ αυτοκινήτων

Με έξοδα του συλλόγου Καναλιωτών Βόλου πίσω άπό τό Δημοτικό Σχολείο, έγινε μεγάλες τόχους άντιστηρίξεις και διαμορφώθηκε ο εκεί χώρος για να χρησιμοποιείται για παρκάρισμα αυτοκινήτων.

Η ένεργεια αυτή του παραπάνω συλλόγου, για μιá άκόμα φορά, δείχνει ότι τα ζηνητημένα παιδιά μας ποτέ δέν ξεχνούν τη γωνιότητά τους και ότι φροντίζουν και θα φροντίζουν για αυτήν.

Τά έργα άποχετεύσεως

Θά συνεχισθεί και φέτος τό έργο άποχέτευσης με σημαντικό χρηματικό ποσό. Έβη η έμβόλια ύπηρεσία τής Νομαρχίας Κεφίτσης έξέδωσε άπόφαση για συνέχιση και χρηματοδότηση του έργου αυτού.